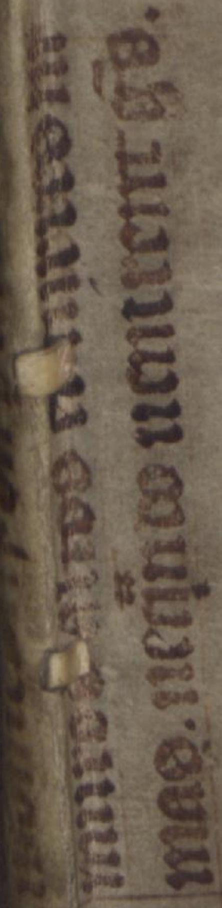

et pastoforia et imposuerunt
eis ianuas. et facta est leticia
magna in populo. Et a
uersum est obprobrium gen
cium. Et statuit iudas et
fratres eius et uniuersa eccle
sia israel ut agatur dies
dedicationis altaris in tem
poribus suis ab anno in an
num per dies octo in quinta et
uicesima mensis casleu cum

eos pla
rum ba
laquei
insidia
clus. sun
et appli

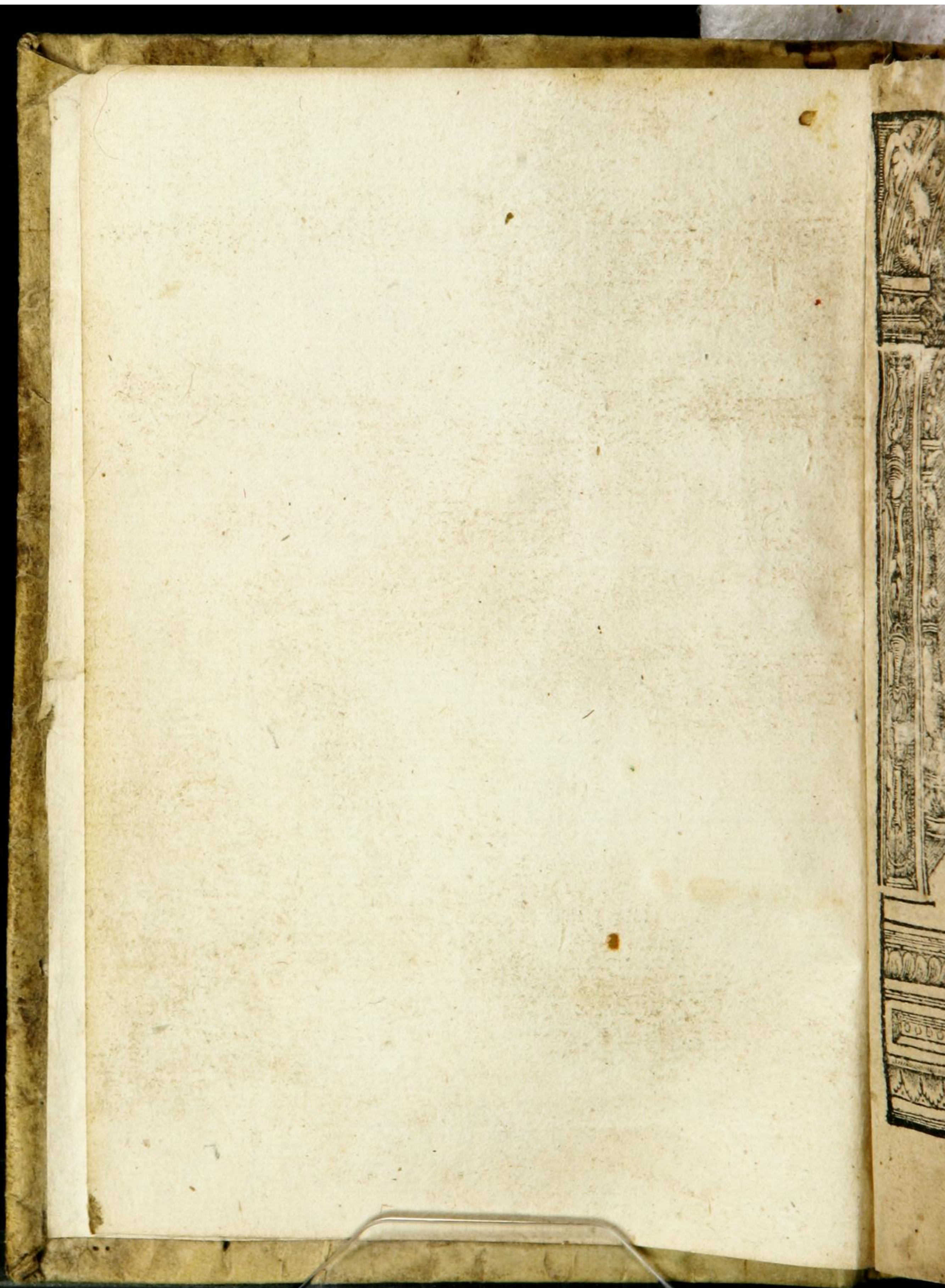

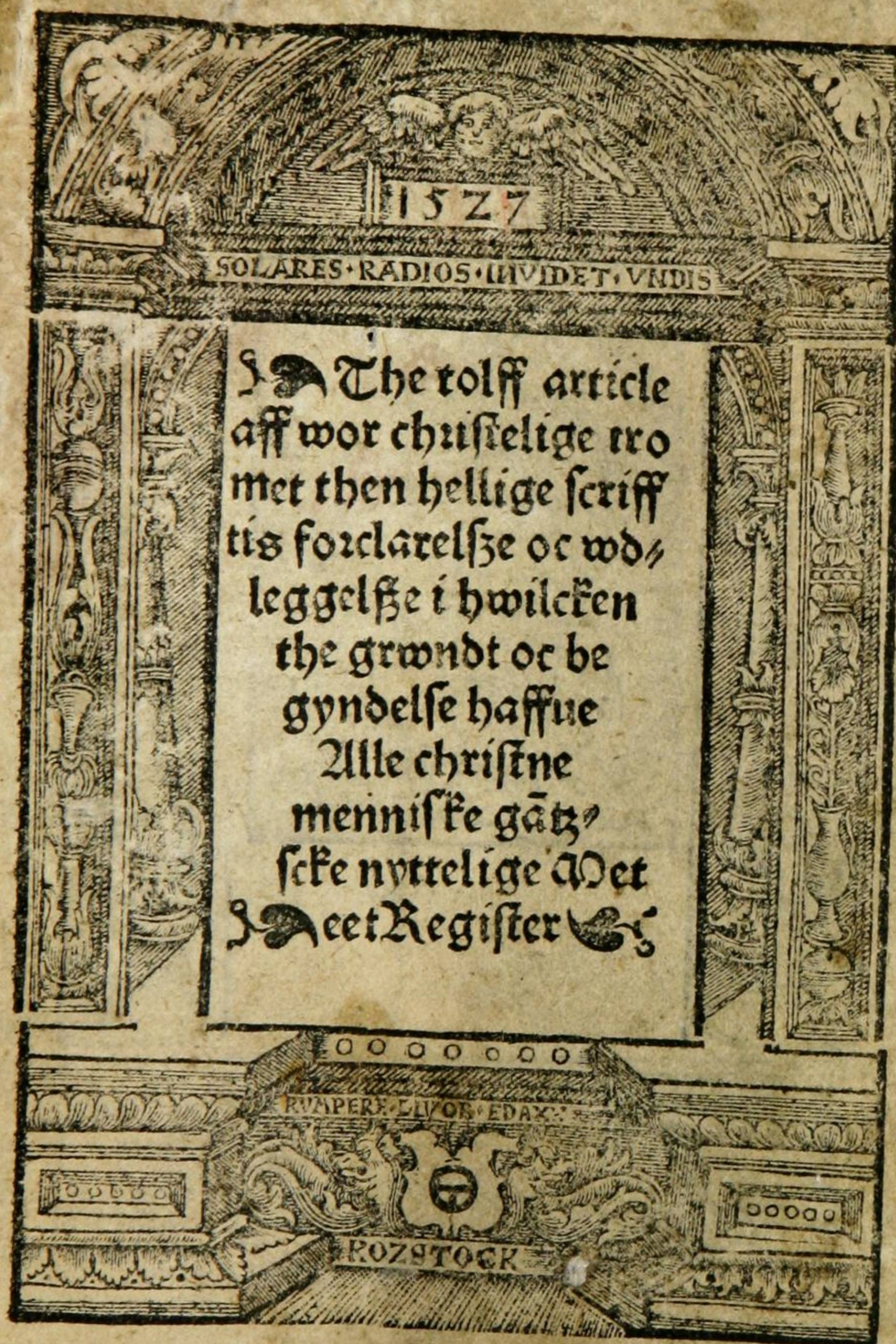

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

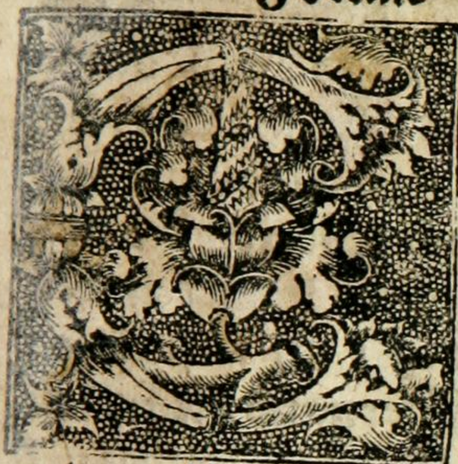

The tolff article
aff wor christelige tro
met then hellige scriff
tis forclarelsze oc wd-
leggelsze i hwilcken
the grwndt oc be
gyndelse haffue
Alle christne
menniske gãtz-
scke nyttelige Met
eet Register

HKDB·

ypriãnus och Ruffinus mene at Apostlene (eff ther Christi opfarelse) haffue tillhobe sat tesse xij artickle paa thet at the schulle alle endrettelige predicke for alle creatur thet hellige euangelium huilckit Christus thm̃ befallede at predicke J huilcke xij artickle kortelige begrebith er huad wij schulle tro paa thet wij maa bliffue salige.

Men effter thi ther ligger saa stoor mact paa then christlige tro at for vden henne. kan ingen bliffue saligh Sõ ther staar Marci ij thet sijste hwo ther icke tror han bliffuer fordømdt Hebrei ij thet xj. for vden troen er thz vmueligt at man kan teckis gud Joannis iij hwo ther icke tror guds søn han er nw strax dødmdt her fore leg-

Marci ij thz sijste

Hebre. xi.

Joannis iij.

ger wor fiende dieffuelen al wind om
medt mange lister at han kunde drage
off fraa throen paa tesse article. thi
gørs thet behoff at wij bide wort hier
te gantz[?]e hart wid tesse artickle met
eenstarck oc stadicg tro hwilcken ther
kan bliffue voractig i all frestilse oc
nød Christus offueruand dieffuelen
medt then hellige schrifft Matthei iiij
Matthei iiij kaste hannom fore thz ther stor Deu/
Deuter. viij. teronomij viij Itē Psalmo lxxxx.
Psal. lxxx. Itē Deute. vj. oc x capi. Saa schul/
Deute. vi. le wy och gøre then onde and frøcter
fore then hellige schrifft han er een fa/
der till all løgen thi kand han icke hø
re eller lide then euige sandheds ord
hand er mørckhedzens første thi flyr
han liussens ord han er eth ophow til
døden thi sckyr han for liffzens ord
Thi sckal huert christit menniske wel
ommure thesse vij. artickle medth thē
hellige schrifft ath dieffuelen kaster

them icke om kulld fore hannom.
Then hellige schrifft er her wor mwr
och tilflucht paa hwilcken wort hierte
maa oc sckal tryggelige forlade sigh
aff henne kommer wor tros stadfestil-
se huad hwn oss lærer oc beder thet er
rett oc guds wilie hwn er wort liuss oc
wæÿ hwn kommer aff gud thē̄ helliād
hwn lærer oss alt thet wÿ haffue be-
hoff till wor salighed hwn trøster oss
i ald nød hwn leder oss i gennom ald
wildfarelse hwn opliuser oss i wor van
wittige mørckhed Thē fore siger Sāc
te Powel til the Romere xv. Hwad
som helst oss forstreffuit er thet er schre
ffuit oss til lerdō paa thz at wÿ schul-
le haabes formeddilst thē̄ hellige schri
fftis trøst oc tolmodighed oc ii Timo
thei iij. all thē̄ schrifft thē aff gud gif
fuen er hwn er nøttig til lerdō til straff
til forbedrīg til reffzilse ÿ retferdighed
at ith guds mēnische kand wære vden
wanck bequemt til alle gode gernīger

Scrifftens nytte oc bru gelse.

Roma. xv.

Thi bad da uid gud om forstand sigē dis O herre giff mig forstand Psal. Cxviij.

Jngen kand forstaa then hellige schrifft vden huem gud opliusser medt siin naade saa høÿ mectig och dyb er hwn at hwn offuergaar alle menniskers forstand ther paa kunde wÿ merke at icke menniskher aff thm̄ selffue men gud gennom menniskherne talit haffuer thi er thz icke mēnisches mē guds ord. Saa siger gud til Mosen Exodi iiij. gack fram. jeg schal wære i thyn mūd oc schal lære teg huad thu schalt tale. Christus legger sin lerdom faderen till. Joannis vij. oc xiiij. Gud fader haffuer nidsend hānō i sin kirke thz er i christē dōmē for en ret sand doctor huilcken wÿ troo schulle Matthei xvii.

Gud tell igē nom mēiskē.

Exodi. iiij.

Joannis vij och xiiij.

Matth. xvij.

J thesse xij artickle aff wor hellige tro. staar alder først thette ord. jeg troor. thi Sācte Powel siger Heb. xj thet er vmueligt at nogen kan teckis gud forvden troen. thi hwo ther til gud komme wil han schall tro etc.

Hebrei. xi.

Man siger icke jeg seer eller jeg weed men jeg troor Sancte Powel siger. Hebre. xi.
Troen er een wiss tilliid til the tingest man haabes til oc ith tegen til thz ther icke siwnes
Thi thenne artickel er guds underlige løndom hwilcken man kand icke begribe meth mennischlig fornumst man seer henne alleneste med troens øgne Mennischlig wÿssdom kãd icke forstaa at gud er worden mennische oc døder. oc opstanden igen. oc opuecker the døde i Christo er opfaren till hẽmels. sidder hoss siin faders høgre hand. Jtē at guds rette naturlige søn er fød aff een jomffru etc.

Mennisken fornũst kand icke forstaa troens artickell

Korsens wÿssdom er sckiuld for all werdzligh wÿsdoms øgne thet er een løndom sõ kennes alleneste met troen al werdzens wÿssdom weed inthz ther aff. Saa siger Sancte Powel i. Corinth. i. Wÿ prædicke then korsfeste Christum. jødernis forargelse henin

Korsens wÿssdom.

i. Corinth. i.

gers dorskab men the vdualde jøders
oc henningers guds mact och wijsdō
Thet tycker henninge at wære dorligt
at gud schulle dø een sodan offerma-
dis vbegribelig Maiestet the wyde in
thet aff thenne løndom at gud er wor-
den mennifke for wor salighedt sckyld
hwilckit forseet oc forskickit war aff
Epheser. i. euighed Epheser i thet første Sancte
i. Corinth. i Powel siger i Corinthi i. Effther thi
werden med siin wÿsdō kūde icke kēne
gud i sÿn wÿsdō teckis gud at salig gø
re mz een dorlig prædickē thim̄ som tro
Her er opsatt thet tegen huilckit ther
sckal imod sÿes oc mange aff Israel
skal thet wære till ith fald oc opstādel
Lucas. ii. se Lucas ij. Thete er thē steē māge stø
Esaie. viij. de them paa Esaias viij. paa huilckē
māge schulle sønder knusses Tette er
christne mennischers wÿsdom ther oss
salig gør oc trøster Alle henningers
wÿsdom alle there lærere kunde ic-
ke hwswaale eller trøsthe ÿ thenn

alder mindste modgang oc bedróuelse
Thenne wÿsdom haffwer gud sckiult
for the wÿse oc forstandige. oc haffwer
obenbarit hannom for the foractede
oc vmyndige Matthei i thet xj Matthei .xi.
Jøderne menthe at the wille bliffue Meniskens retferdighed
retfferdige frōme oc salige medt there
lows gerninger men the kunde dog
icke nogen tÿd ther med bliffue frōme
Roma. ix . the bortkaste thenne æde-
le hiørne steen christum huicken een Roma .ix.
ende er paa logen oc hwo paa han-
nom troor hand bliffuer from oc salig
Roma. x. Men ther er een anden ret- Gudz retferdighed.
ferdiged aff huilcken iøderne inthz wi
de then heder guds retferdighet Ro-
ma. j. oc iij . thet er icke andit en ath Rom. i. oc iij
tro paa then ther retferdig gør synder
ue . Roma. iiij . Troor jeg retteleghe Roma. iiij.
paa christum som paa guds sande søn
oc mÿn eneste frelsermand oc genløse-
re Sādnelige saa bliffuer thenne mÿn
tro oc tillÿd hannom regnit. mig till

mÿn retferdighed for gud
Then rette christilige tro er icke een føÿe eller sleet ting saa at een kan selff giffue sig henne eller gøre sig henne naar hā wil Men hwn er een stoor oc mectig ting Saa at ith mennische bliffuer slettiste omuent oc fonyet bliffuer icke i then gāble hud och begære Gud
Epheser. i. then helliād schal wircke thette i mennischen met then krafft ther han opuecte Christum aff døde medt ellers sckeer thet aldrig mennischens macht dwer her inthet til som ther staar Jo-
Joh. iij. annis iij mennischē kand icke begribe thette vden gud giffuer hēne en krafft oc forstand nid aff himmelin.
hwad tro er ¶ Tro er stadelige henge wid guds ord thet ware sig trusels eller foriettis ord at thu forlader tig aldelis thē paa oc troor at thet er sannīgen huad som helst guds ord siger tig thette her kād ingen mennische aff sig selff med sÿn krafft faa før en guds and foer oplÿnst

oc fornyet hans hierte Man kan wel
selff gøre sig een tãcke om gud huorle
dis han er barmhertig oc god mẽ thet
haffuer ingen macht eller krafft met
saadan een tancke hwn forswinder aff
hiærtit lige som een drøm oc kand icke
staa fast nar nogen stoer nød eller fre-
stelse kõmer Mẽ thñ rette tro huilckẽ
then helligand haffuer wirckit ÿ oss
hwn forswinder icke hwn staar stadig
ÿ all nød oc ÿ døtzens stund lader in-
gen modgangh trenge sig fran Gud Roma. viij
Thet er icke nock at mand less thesse
artickell huer dag fem sex eller siw gã Een rett sãd oc christelig tro.
ge po sit bond ÿ tÿt hiærte skule te staa
screffne oc leffue The skulle icke alle-
niste flyde paa twngen som fraae paa
watn paa thz at naar alwere kõmer at
tw kant fornymme at thet er saa som
tw siger Tw siger jeg troer syndzens
forladelse oc naar dieffuelen kommer
ÿ døtzens stund oc frester tig for thÿne
vtalige och mangh

follelige syndеr skyld saa bliffuer thw
ouergiffuen oc wil falle i mishob Der
paa syer jeg at thw les thenne artickel
med thin mūd mē tith hierte wid ther
inthz aff tw tror hannom icke sanne-
lige Thw siger oc jeg tror legemsens
opstandelse oc thz euige lyff Men naar
døden kommer at lyff och siel schulle
sckilies ath. Saa bliffuer thu saa for
sckircken oc ouergiffued lige som baa-
de liiff oc siel schulle aldelis dø oc al-
drig staa op igen men slet wære wde
medt tig. See her waare een ret troo i
tigh paa thenne artickel at tw twilede
inthz at legeme oc siel schulle snarlige
komme til sammen igen sannelige tha
wore thu icke saa bedrøffuit och ouer-
giffuen Thi at lige som guld bliffuer
prøffuit i ild er thet got saa kan thet
icke forteris aff ilden men thz bliffuer
purgeret aff hannom Saa prøffues
J modgang prøffues troen
oc wor tro i nød oc modgang er hwn
sand saa bliffuer hwn biistandig ꝛc.
Then omhyggeligste høyste oc yde-

ligste bøn til gud schal tette wære
O herre thw euige almectige gud for
thiin store barmhertighed giff migh
then rette oc sandne tro kerlighed och
haab ther med jeg tig oc miin ieffu-
christen mennische effther thiin wilie
tiæne kand Amen.

Een gude lig begerelse

Then første Artickel.

¶ Jeg tror paa Gud fader almectiste
himmerigis oc jorderigis sckabere

Der schal tu først mercke at ther
er icke vdē een gud aleniste mē ther er
tre personer fader søn oc then helliād
som then hellige schrifft beuiser thesse
tre personer ere lige euige lige mecti-
ge een maiestet een wærelse. Sønen
i thenne trefollighed er oss vdsendt i
then yderste tiid haffwer anāmit men-
nischlig natur paa sig thz hand wille

Een Gud oc tre personer

Om Christi mandoms nature

opfylle ſchrifften oc igenløſe oſſ effter ſin faders allerbeſte wilie oc hand haf/fu er oc i begyndelſen med ſyn fader oc then heliand (i guddōmen) ſchabt al le ting.

¶ Saa ſiger ſchrifften Deuteronomij vj. hør til o Jſrael Gud eder herre er een gud tw ſchalt elſke herrē thin gud aff thyt gātzſke hierte aff thyn gantzſke ſiel oc aff al thyn krafft

Mēniſkens naturæ troer icke at thr̄ er aleniſte een gudt.

¶ Menniſchlig natnr er ſaa ilde for/blindit formiddilſt ſynden at aff ſyn e/gen mact kand hwn thenne artickell (at ther er icke vden een gud) icke wel begribe oc om hwn meen end at ther er nogit huilckit gud er ſō thn̄ hedníg Cicero in Tuſcula.queſtioībꝰ.giffuer til kēde tha weed hun alligeuel icke nogit thil wiſſe aff hannō aff hās mact oc wilie Man maa wel ſee huor lidit hedníge met therꝭ forſtād haffuer wiſt aff gud the haffue giort mange guder oc forſwūdne i therꝭ tancker oc haffue ithz reitelige wiſt aff guds almectiged

In Tuſcula queſtionibꝰ.

Som mād moo ſee i the hedenſke bøger Phiſicorū Ariſtotelis. Naturens liwſſ och forſtandth er forſuagt till ſodan høÿ mectig ting guds naadis liuſſ ſckal ſekene i thette mørck ellers er thet klar wildfarelſe oc vuiſhet

Gud kaldis wor fader thet er een mectig trøſtelig ting for oſſ ſom thz tro er hand wor fader saa ere wÿ hans børn oc hans ſøner oc arffuinge till hans rige Roma viij. Saa kallis han Eſaie lxiij. Herre tw eſt wor fader wor gēløſere oc i thet lxiiij capit. Herre thu eſt wor fader tw eſt werckmeſteren wÿ ere thiine hēders gerninger ther fore ſige wii fader wor tw ſom eſt i himelē Almectig fader Gud er almectig alting er hannom mueligh alle creatur ere i hans hand i hans wold hans mact oc wærelſe er ower alle maade oc wendelig ther fore kalle Propheterne hannom ſaa offte dominum ſabaoth eller

Gud kaldis wor fader.

Roma viij. Eſaie. lxiij. oc lxiiij.

Gud er almectigſte

exercituum thet er en herre offuer stri
Baruch iij. dis herre Item Baruch iij o almecti-
Genesis xvij ger herre Israelis gud Genesis xvij.
Exodi.xv. jeg er den almectige gud Exodi xv.
Judith xvi. hans naffn er almectig Judit xvj. thē
almectige herre etc. Job viij. naar tw
Job viij. beder thz almectige etc. Joh xiij. xv
Joh. xiij. xvij. xviiij .xxvij oc Lucas i. hoss
Luce. pmo. gud er ingen ting vmuelig Apocalyp
Apoca. iiij sis iiij. hellig helligh. helligh er herre
Gud er alle tingsskabere gud almectig huilcken ther war oc er
oc schal komme

Genesis i. Schabere thet haffuer tw Genesis i ÿ
Psal. cxxiij. begyndelsen sckabte gud himmelen oc
iorden psialmo cxxiij .wor hielp er i
herrens naffn huilckē ther sckabte hi-
Esaie xxxvij. melin oc iorden less Esaie xxxvij. xl.
xlv oc i Apostlernis gerninger iiij. O
herre tw est gud huilckē ther haffuer
sckapt himmel oc iord hawit oc althet
i thm̄ er etc. her seer atter naturens liuf
oc forstand platt inthz thi wor natur
kā icke begrÿbe thenne vnderlige ger-

ning hwn kan icke forstaa huorledis af
inthz kan bliffue nogit Men troens li/
uff fornimmer thette wel om thenne
skabning Som Sancte Powel beuiser
Hebre. xi. aff troen forstaa wij at him/ Hebre. xi
mel oc jord ere skabte mz guds ord &c. Naturlige
See nw huor blind all hedensck konst mesters blin
er Tette er therf ypperste lerdō at the de wnder=
sige Aff ithz blifuer ithz werdē haffuer standelse.
staait altyd af euighz hīmelēs lob haf
uer huerckē begīdelse eller ende ther er
inthz første mēnische oc bliffuer inthet
syste fødzel oc dø warer eukdelige Sicæ
len haffuer ingen egē krafft mē torff al
tyd legemet wid huad een gāg dør thē
same ting kan aldrig meer igen kōme
Her kan tw see oc mercke huilcken een
wild oc løgenactig ting then Philoso/
phia er thi thette samme er altsammen
vsant oc er alligeuel thet ypperst thet
man lærer i Aristotelis bøger Thi er
thet kerling wijssere i then rette Philo
sophia thet er i guds wijssdom en Ari

stotelis war thi at hwn forstaar thet
medt syn tro ath Gud haffuer sckabth
werden at Adam war thet første mēni
sche at wort legeme schal opueckis om
domme dagh At mennischens siæl lige
som eet klart sckēn aff then euige sool
aldrig lader aff at wære men er vdøde
lig oc at legemlig død oc fødzel sckal
om domedag afflade Thȳ fore sckule
man icke holle the vnge christne men
nischer til thesse hedenscke bøger Men
til wor christelige oc guds bog Biblia
hū lærer off at kēne gud oc tro paa hā
nom elscke hannom oc frøcte hannom
oc at elske wor ieffnchristen Men vdi
the hedenscke Aristotelis oc andres bø
ger oc kēnedom læris al vgudelig ting
mod then hellige schrifft och mod wor
tro som wÿ maa wel høre huad the pre
dicke ther andherstedes haffue theris
wÿsdom en vdaff Bibelen then helli-
ge schrefft. J the hedēscke bøger læres
al vgudelig ting huilkit lige twert er
emod then hellige schrifft och wor tro

Børn sckul-
le først aplæ-
ris ÿ Biblē

Som wy̋ maa wel høre aff wore mestere huad the lært haffue

Then anden Articell

andreas

¶ Oc paa Jesum Christū hans eneste søn wor herre

Gud haffuer alleneste een naturlig søn som haffuer een wærelse medt faderen wbegribelige oc offuermaade wy̋ff altyd fød aff faderē aff euighed faderē er icke for sønen men the ere lige euige Guds søn.

Then gang tyden wor fulkommen vd sende gud fader thenne samme syn søn huilcken fød war legemlige aff iomfru Maria Han war lang tyd til forn for iet aff propheterne formiddelst then sāme euige wy̋ffdō ther gud sckapte werden med formiddelst thē sāme haffuer han reest henne op ygen aff hennes store oc sware faldt Han er then rette Messias werdzens gienløsere aff huilckē alle propheter haffue spaat oc Galatas.iiij Roma. i.

sckreuÿd Som han sade selff till then
Joannis iiij Samaritanscke quinde Joan. iiij. tha
hũ sagde jeg ved at messias skal kõme
huilcken Christ9 kallis Tha suarede
Jesus sigendis jeg er then sam̃e ther
medt teg taler Oc the Samaritaner we
derkende hãnum sigendis wÿ wide at
hand er sandelig werdzẽs frelsere Chri
stus Saa bekende oc sancte Peder han
Matth: xvi nwm Matth. xvj. sigẽdis tw est Chri
stus then leffwendis guds søn Hand
er then welsignede Abrahãs søn ÿ hui
lcken Gud loffwede wor forfader Abra
ham welsignelse offuer alle folck paa
Gene. xxij. iorden Gene. xxij. hand er then quin
des søn som sckulle sønder knwsse ho
wedz paa then helwidiff orm Genesis
Genesis iij. iij. Formiddelst hãnuwm aleniste bleff
ue wÿ forligte met gud igien Rom. v.
Roma. v. For wor tro til hãnwm bleffue wÿ frõ
me retferdige och salige hand er wor
Konning oc ewige Prest formiddelst
hannwm haffue wÿ een tryg tilgang

til Gud Hebreo .vj. Hand er wor eni Hebre. vi.
ste meglere emellom Gud oc oss Som
sancte Powel scriffuer i. Timothei. ij. i. Timo. ij.
han er thet nÿ Testamentis meglere Hebre. ix.
Hebre. ix hand er wort haab oc gienlø
selsze oc wor hellighed i Corinth. i. Ga i. Corinth. i
latas. j. Timoh j. Jngen kommer til Gala. i. Joan. xiiij.
faderen wden igiennom hannwm Jo i. Timo. i.
annis xiiij. Thÿ hand er weyen sand-
hed oc liffuit Gud haffuer thẽ fore send
hannwm wd at hand sckulle giøre oss
salige hwo thẽ troer paa hannwm hãd
bliffuer icke fortabidt Joannis iij. Joannis iij.
Hand haffuer sath sith liff til at wy sck Matthe. xx.
ulle bliffue igienløste Matth. xx. For For vden een
wden troen paa thenne meglere Chri- stadig tro till wor herre
stum kunde aldrig noghen bliffue sali kend ingen
ge The gamble forfædre trode handt worde selig.
schulle kõme wÿ tro ta hand er kõmen
hans naffn heder Jesus thet er frelser
mand oc Christus thet er saa møgit
som smwrd hand er wor konge Biscop
oc Prest Zacharias ix. Esaias lxij. Zacha. ix. Esaie. xlij

See thÿn konge kommer etc. hās proe
ste embede (wden huilckit wÿ kōme icke
til gud) beschriffuer Sancte Powel till
the Hebreer werdzens konger bliffue
smwrde medt vduortis legemlig olie
Joan. xviij. Men wor kōge Christ⁹ hues rige icke
er aff thenne werden hād er smwrd aff
Esaie lxi. gud med thn̄ helliand Esa lxi. Guds
and er offuer migh thi hand haffuer
smwrd mig
Jesus Naue søn. Lÿggerwÿs som Josua war vd-
uald til een herre oc høffuitz mand off
uer Jsraels folck thn̄ gang the wore
vdførde aff Egypten at hand schulle
indføre thē ÿ thet foriette land Saa er
wor herre Jesus Christus giffnē och
sckickit oss aff gud ath hand schal vd
føre oss vdaff thet tycke Egÿptiscke
mørck Thette er wdaff wort syndighe
leffnit vdaff all verdzens wildffarelse
Matth. i. ind ÿ sith rige Matthei i. hand skal lø
se sith folck aff therē synder ther fore
kaller thn̄ hellige schrifft i thz ny Tes-
tamēte hānō saa offte wor herre som

wo mot see i sācte Powels episteler alle
wegne Thette er guds eneste søn till
huilken al then helige schrifft wÿser oc
leder oss som till wor eneste frelsere Sō
Sÿmeō sagde Luce ij. Men at thn̄ hel Luce ij.
lige scrifft kaller oss christne oc gudz sø
ner thet er ÿ een anden maade Christus
er alleneste then rette naturlige guds
søn aff euighed som schrifften vduiser
Thet giørs behoff at wort hierte haff
uer een sodā mectig herre som er guds
søn paa huilckē thz kā forlade sig huil
kē ther beschermer oss for synd død dieff
uel helffuede oc alt ont. Witnesbyrd Christus er Gud
vdaff baade Testamēten at wor herre
Christus er sand gud Esa. vij. thē kal Esaie. vij.
lis Christus Emanuel thz mercker gud
er med oss Joan. j. J begyndelsē war Joannis. i.
ith ord oc thz ord war hoss gud oc gud
war thet ord oc thz ord er wordit legem
me oc altig er giort formiddelsē thz ord
Nu effter thi hād er icke giord mē han
er selff thn̄ som altig haffuer giort saa
er hād wisselige gud Joan. xxj. sagde Joan. xxi.

Sancte Thomes til Christum o myn
herre oc myn gud oc ÿ Apostlernis ger
nīger staar i thz xx capit. Gud hafuer
forhueruet sī kirke thz er alle cristne mz
sith blod thē taler hand om Christo sō
Roma. ix. wor gud oc mēnische Rome ix. Christꝰ
er gud offuer alting welsynet i euighed
Philipp. ij. Philippen. ij. huer schal haffue ith so-
dāt sind sō Christꝰ Jesꝰ haffde huilc-
Colossen. ij. ken end dog han war gud ꝛc. Collosser
ij. i Chr̄o bode al guddōs fulkōmelig
Titum. ij. hz legōlige Titū ij lader oss leffue gud
frøctelige i thenne werden oc bÿe thet
salige haab oc obenbarelse then store
guds oc wor frelsers Jesu Christi æ-
Hebre. i. re oc herlighed Hebreer j. Siger gudt
1 Joannis. v til syn søn gud thit sæde waarer fraa e
uigehed til euighed. Itē i. Joannis
v. wÿ ere i guds søn Jesu Christo hād
er en sand gud oc thet euige lÿff Item
Psalmo viij. Psalmo viij. huad er mennischen at
thu kōmer henne ÿ hu thu haffuer for-
nedret henne en føie stund oc ther met

ophøiet hēne med heder oc ære thet er=
tw haffuer giort hēne till een herre off
uer al werdē Haffuer Gud sath Chri=
stum hooss syn høgre hād oc giort hā
nom till een herre offuer alting ÿ him
mel och iord tha er hand wisselige gud
thi at thz sømer ingelede at een skal sid
de lige wid gud ÿ lige welde medt Gud
fader vdē han wore gud thi gud wil ic

Huad the mereker al sydde wed gudz høgre hand

ke giffue nogen anden syn ære Esaie.
xlviij.xlix.oc xlij. Gudt siger Osee.
xiij. Jegh er thyn gudt thu sckalt icke

Esaie xlviij. Osee xiij.

wide nogen anden gud vden mig och
ther er ingen frelsere vden ieg lige saa
staar ther oc schriffuit Esa.xliiij.xlv.
xliij.Exodi xxxiiij.Deutero.v.vj.
Ther wyl hand endelige at man sckal
icke tilbede fremmede guder Nu siger

Esaie xliij. Exodi xxxiiij Deut.v.ocvi

Sancte Hans.ÿ sith v.capit Gud wil
man sckal ære sønen medt then samme
ære ther faderen bliffuer ærit med thet
er medt then ære ther gudt tillhører

Alle sckulle tilbede gudz søn.

oc gud wil man schal haffue een gud
oc icke giffue nogit creatur guds ære
effter thÿ han giffuer nw her Christo
sÿn ære sānelige saa er han oc gud Sō
Roma. pmo oc Paulus siger Romere prio. effter
legemit Dauids søn men effter anden
er han bewÿst at wære guds søn 7c.
¶ Then hellig schrifft kaller Christū
sammestæds obenbarlige gud Sōme
stædes med andre ord aff huilckit man
kan dog w offuerwindelige beslutte at
Jesus Christus er sand gud. Leff thz
gantzscke Euangelium thē Sācte hās
schriffuer thet er moxen icke andet en
een beuisning om Christi sande guddō
ther fore fare the Chorinther Ebioni-
ter oc Arianiter wild the mēte at Chri
stus war allene mēnische oc icke Gud
Wÿ ere gudz Men wÿ som tro ere allene guds sø-
sønner for- ner aff naade oc vduclelse icke aff na
middels en tur Som Christus Der vdaff leff Ga
wdwelleldze latas iiij Romere viij. Epheser j. ther
Galatas iiij finder thw huorledes wÿ ananmes oc
Roma. viij.
Epheser. i.

bliffue guds søner aff naade for then rette naturlige guds søns Jesu Christi skyld oc bliffue medarffuinge til hīmerigis rige medt Christo Wor tro paa Jesum Christum hwn kōmer oss til sadan werdig kundsckaff til thenne mectige arffuedeel Joannis j. Saa mange som Christum ananmede thē̄ gaff han mact at worde gudz søner the som trode paa hans naffn. Joannis .i.

Then tredie Artickel

Jacobus maior

Huilcken ther vndfangen er aff then helliand fødder aff jomfru Maria.

Thēne artickel haffuer twenne deele Then første Christus er icke vndfangen aff een mand effter naturens lob

men aff then helliand offuer naturen
Thz andit. Christi moder war icke be-
smittit som een anden quinde thē vnd-
ffaar ith barn med sÿn iomfrudōs for-
krenckilse Men hwn er een iōffruelig
moder een iomfru før hwn fødde then
gāg hwn fødde oc sidē hwn haffde fød
¶ Thenne vnderlige vndfangelse och
fødzel haffde then helliand spaat om
gennom propheterne oc beuist thz gen-
nom euāgelisterne
Matth. i. Mattheus ÿ thet j.capittil siger huad
ther er fød ÿ henne thet er aff then hel-
Luce. i. liand Lucas j. then gang then wel-
synede iomfru Maria hørde thn̄ engil
scke hilsē at hwn sckule wære een sodan
stoor mectig herrs moder huilckē ther
war then aller høiestis søn oc hans ri
gis herlighed sckulle staa euineligthe
tha spørde hwn then høgiste engel Ga
briel at medt iomfrulig tucht huor thz
kunde tilgaa helst fordi at hwn wiste
inthet aff nogen mand tha swarede en

gelen Then helliand schal komme off
uer dig och then alder høiestis krafft
schal omkringsckygge tig oc ther fore
schall thet hellige ther aff tigh fødis
kallis guds søn

¶ Thet giordis behoff at her skulle fø
dis eet besynderligt nyt mennisckke hu
ilckit ther sckulle medt syn purhed och
reenhed borttage then whomsckе och
vrenhed som then første synige oc for-
maledide Adams fødzel med sig haff
uer ther fore giordis her behoff een iō
fruelig reen fødzel ther ingē synds be-
smittelse wore eller formaledidīg Thā
helliand war her werckmester y thet re
ne vbesmittede iomfru Marie lyff hen
nes rene kød oc blod war then natur-
lige sæd aff huilcken gud then helliād
tilgiorde thet edele reene legeme christi

Thz wor til
børligt ath
Christ⁹ sckul
le fødis aff uā j
pwriste.

Och thenne vnderlige hellige iomfrw
Marie iomfrudom bewyses v offuer
widelige i ꝓpheterne oc euāgelisterne

Then helige schrifft indeholler at thē welsÿnede fruct Marie Christus skulle bliffue en quindes naturlig søn thi
Genesis iij. han kallis Genesis iij. en quīdes søn (eller sæd) Jtē hā schulle wære it mectigt høÿt oc friÿt mennische offuer alle mennischer at han sckulle wære vdē al sÿnd thi han war then same ther sckulle sønder knwsse ormens howed thet er sÿnden dødē oc helffuede nÿdslaa haffde han bleffuit født i synd saa haffde oc dieffuellen hafft macht offuer hannom som offuer andre Adams børn men han haffde ingen mact offuer hā
Joan. xiiij. nom Joannis xiiij. Sagde Christus ther kommer thenne wersens første oc han haffuer inthet i mig Saa sckulle nw Christus wære een quindes naturlige søn men fødis med een ouernaturlig maade anderledis en wÿ Adams børn fødis Her vdaff beuises klarlige jomfru maries iomfrudom.

¶ Først. Schrifften siger een qnindes

søn (eller sæd) hwn siger icke en mãds
søn (eller sæd) neffuer alleneste eẽ quĩ
de ther seer mandt barnsens modher
och een fødzel wdhen mands hielp
hwn er een jomfru : och alligeuel een
rett naturlig moder. til barnit Som
Sãctus Paulus oc siger Galat. iiij. Galatas iiij.
guds søn er fød aff een quindẽ Andre
børn bliffue fødde aff quinde oc mand
her siger schrifften alleneste aff en quĩ
de Quinde er icke her saa møgit sõ
bekrenect aff mãd mẽ betyder ith quĩd
folck giffuer til kende huorledis then
ne fødzel er sckeed vden mãds til hielp

¶ Anden gang den tijd Gud iette A-
braham Christum then sãde Messias
Genes. xxij. Sigendis i din søn (eller Gene. xxij.
sæd) schulle alle hedninge welsignes
Maria kom legemlige aff Abrahã oc
Dauid och Christus kom legẽlige aff
Maria oc er samme Abrahams søn
(eller sæd) i huilcken alle folck wel-

Galat iij. sýnes Galater iij. Der vdaff følger at
Maria er een reen iomfru thi om hen
nes sønChristus sckal wære en welsý-
net sæd(eller søn)ther all malediding
sckal borttage sandelige saa kan han ic
ke bliffue fød aff een mand wore han
aff een mand saa wore han fød ý natur
lige maade oc wore ith Adams barn
hans fødzel wore besmittid medt synd
Nw er han alieneste een frucht aff ith
quidfolks legeme icke aff nogē mād s
gerning ellers ware han icke reen oc be
nedidit

Tredie gang then helliand siger
Esaie vij. gennom propheten Esaiam vij. Gud
sckal selff giffue eder ith tegen See een
iomfru sckal vndfaa oc sckal føde een
søn oc hans naffn̄ sckal kallis Ema-
nuel thet er gud er mz oss Then hebra-
ýsche text inneholler thette ord Almah
thet mercker een møø icke som een tien-
ste mø men ith wngt quind folck thet
ther icke haffuer mand hafft och med

ære gaar barhowed then wbesmittid er thz er icke andit en een iomfru Thÿ kaller mand iomfru Maria thn̄ reene møø thet er nw een iomfru huilkit iø-derne icke selffue necte kūde Saa er nu Maria een iomfru før hwn fødde oc then tÿdt hū fødde Lad tig nøÿe at Eangelisternis Matthei oc Luce vitne sbyrd the kalle hēne eē iōfru oc beuiset met thēne tale thr̄ Esaias. spaade vij.

Ath Maria er een iomfrw effter fødzelē

Esaie vij.

¶ At hwn bleff oc iomfru effter hwn haffde fød thet wil ieg beuise med then samme schrifft medt huilcken thē kettere Heluidius mod sanctū Hieronymū wille beuise at hwn haffde faait børn med Joseph siden hennes første søn Christus war fød sanctus Mattheus i siger saa Joseph rørde henne icke før en hwn haffde fød sin første søn her aff thesse ord wille the vforstandige klerker (the ther icke forstaa schrifftēs) att vddrage at hwn haffuer siden født flere børn oc Joseph haffuer rørt henne.

Heluidius. kettere.

Matth. i

Men jeg siger besee bæder textens vnderstand Euangelisten ber off fore ith mectigt stort vnder huorledis een iomfru war stiglig før en nogē mād haffde rørd hēne oc hwn bleff icke rørd aff Joseph før en hwn fik een søn hwilckē hwn sckulle dog hafft om hwu haffde wæret tilforn rørd aff hannom effter almennelight lob Och sancti Matthei ord strecke thm̄ icke til thet ther sckulle sckee effter fødzelen men alleneste till thet ther sckede før en hwn fødde

Saa lenge hwn fødde syn første søn huorledis ther sckall forstaas

Een sodan art eller maade til at tale er icke tung eller selsiyn for then ther forstaar sig nogit Wÿ pleie at sÿge Domerne haffwe dømpth then arme mand før en the wiste eller hørde hans sag Saa sigē oc Euāgeliū Maria war stiglig før en Joseph rørde hēne Jtem Joseph rørde Mariā icke før en hwn fødde sÿn første søn

Her merck ÿ then første snack saa møgit at the wiste inthet hans sagh ther

kunde aldrig ingen faa at wide huad
sag han haffde Saa følger oc icke her
vdaff at Maria bleff sydē rørd aff Jo
seph men her følger ath hwn bleff al/
drig rørd men bleff euig iowfru Item
Genesis viij. bruger Moses lyge so/ Genes. viij.
dan een art oc maade ÿ syn tale Noe
vdsende een rawn oc han floÿ bort oc
kom icke igien før en watneth tiurdis
paa iorden Her wil thēne text at rawe
nen kom aldrig igien Saa følger och
icke ÿ then forschriffne tale Matt. At
Joseph haffū sydē rørd iōfru Mariā
Men lige twert emod at hand haffuer
ther effter aldrig rørdt henne Aff Chri
sti tymelige fødzel haffuer Esaias spa Esaie ix.
ath om ix capit. oss er fød eeth barn oc
oss er giffuē een søn hues førstedøme
er paa hans rygh hans naffn sckall
kallis eeth wnderligt raad een sterck
Gud then tilkomende werdens fader

Esaie. xi. ffridzēs første leſſ oc Eſaie xj. hworle
dis Chriſtus er fød leſſ Luce ij. hwor
Luce. ij. ledis Maria bar ſin søn til Bethlehē
Michee. v. ſom thē prophete Micheas haffde til=
forn ſpaat v. capit. Saa ſiger Matthe
Matth. ij. us ij. capit. Oc tw Bethlehem i iøde
land eſt ingelūde mindſt i blandt the
førſter Juda thi at aff tig ſckal vdgaa
then hertugh hwilcken thē ſchal wære
een herre offuer mit folck Jſrael

Then fierde artickel

Pynter vnde Pontio Pilato
Korſſeſter døder oc Jordet

Chriſti pijn=
nelſe. Thz war gud faders wilie at hās
eneſte kæreſte søn Jeſus Chriſtus dø
de for oſſ paa korſit ÿ menniſchlig na=
tur paa thet han wille tilhobe ſamble
guds børn ſom atſpredde wore Joan

nis xj Thz war gud faders befalig at gud sꝭ søn schulle ihielslaa wor død mz sÿn vsckyldige død thet haffde Christꝰ sagt sÿne disciple tilforn then gāg han gick op til Hierusalem Matthei xx. See wÿ gaa op til Hierusalem oc men nischens søn schal forraadis oc schall giffuis i the preste høffdingers hender oc the logkønes the sckulle fordømme hannwm til døde the sckulle giffue hā nō i hedningers hēd til at bespotte oc at hudstryge oc at korsfeste oc paa tredie dag sckal han opstaa igen Luce xviij Siger Christus til sÿne disciple See wÿ gaa op til Hierusalem oc ther sckul le fulkommes alle the ting thē pphe terne haffue sckreffuit om mennischēs søn.

Joan. xi. Matth. xx. ā Luce xviij.

¶ Propheterne haffue gātzke mercke lige oc flydsōmelige besckreffuit Chri sti død oc saa grānelige alt sammen li ge som the haffde staait hooff oc seet tit med there øgne huorledis hans pine

gick til met torne suøber gisler kinhest aff korssit oc at mā doblede om hans kiortil at man gaff hānom ædicke och galle til dricke oc andit meer

Aff thet gamble Testamēte witnessbyrd Mand finder offte vdi thz gā ble Testemēte thesse ord pact forbindelse Testemēte thē med betegnis at gud sckulle annāme menniſchens natur oc sckule dø (thÿ hwo thē giffuer testemē
Christi pine oc død te han dør)thi beuises hans død klarlige i propheterne. Esaie ÿ thet ij capit x.xi. xlj. xlvj.xlix . l. liij.lxiij.lxv Hieremias xj. xviij. xxiij. xxxj. xxxiij. Trenorum iij. iiij. ther sÿger Hieremias Christus er greben ÿ wore synder Item Baruch v. Ezechiel xvij. Osee vj. xiij. Johel ij. Amos viij. Jone ij. Michee ij. v. Abacuk ij. Aggei ij. Zacharie ix. xij. xiij. xiiij. Dauid Psalmo xl. xxxvij. liiij. xxj. lxviij. och

anden stæds. Jeg wÿl icke vden føre teg ind ÿ schrifften at tw sckalt selff lesse oc dricke aff kelden selff. Besynderlige less thet liii.capit.Esaie. huor herlige propheten haffuer beschreffuith ther Christi død oc pÿne

J thet ny Testemente besee Euāgelisterne aff hans pÿne Matth xxvi xxvii. xxviii. capit. Marci xiiii xv. xvi. Luce.xxii. xxiii. xxiiii. Joannis xviii. xix. xx. Ther finder tw huor sandelige propheterne ære fulkomne oc huor Euangelisterne oc propheterne kōme offuer eens . i Apostlernis gerninger i ii iii iiii v vii x xiii xvii xx xvi

Apostlerniss witnessbyrd

Sancte Powel Roma .i.iii . ther vdwiser han huorledis wÿ haffue genløssningh ÿ hans blodt. . Roma.v.Then gangh wÿ waare fÿende metdh Gudth tha ere wÿ forlighthe Roma.v.

med hannom ÿ hans søns blodt
Jtem Romere vj. viij. Christus er
døder for oss Romere xiiij. xv. Til
the Corinther .i.Chorinh. j. ij. vj.
viij. x. xj. xv. Jtem ij.Chorinthi.
iiij . v . xiij Galater . j. ij. iij.
iiij. vj.Epheser.j.ij. v.Philipper ij
thẽ vduiser Sancte Powel huorledis
guds søn Christus Jesus ydmygede
sig nÿd aff syn høÿe guddōs maiestet
for wor saligheds sckyld indtil thñ for-
smæligste død paa korsit Philipp.iij.
Collosser j. ij. iij. Jtem j.Tessa .j.
ij. iiij. v. Jtem i Timoth. j. ij.
Titum ij. Hebreer j. ii. v. vj. ix.
x. xiij Sancte Peder . i. Petri. j.ij
iij. iiij. ij. Petri ij.
Christi iorde ferd. Sancte Hans ÿ syne episteler . j. Jo-
anuis. j. ij. iij. iiij.
Om hans begrauelse Less Trenorũ
iij. oc the lagde een steen oppaa mig rc
Psalmo iij. iiii. xv. mith legeme
schal huiles ÿ haabit Jtem Esaie. xj.

J Thet ny Testemente Matthei. xxvii. Marci xv. Luce xxiii. Joannis xix. Then offuermaadelige fruct nøtte och gaffn aff hwor herris pine haffue wÿ tilforn sagt aff ther. Less igien

Then femte Artickel

thomas

¶ Han nidffoor til heluede tredie dag stood han op aff døde

Christ⁹ er wor genløsere oc frelsermand ther fore offuerwinder hann oc vndertrycker alt thet wor salighed er emod oc hÿndre kan sõ er synd død helffuede dieffuel aff hues affuend oc had til mēnischen døden er indkommen ÿ werden Christus er och nÿdstigen til heluede paa thet han wÿlle nÿdtslaa och vndertrycke

Christ⁹ nÿdffoer til helwede

all dieffuelsens wold oc list vnder the
christne at the sckulle inthet frøcte for
hannom Oc er opstaen igen at giffue
the tro mennischer ith nyt leffnit ath
wÿ sckulle her effter leffue vsckyllelige
Roma. vi. oc gudelige Rome. vj. oc Dauid siger
Psalmo. xv. ÿ thē xv. Psalme tw lader icke mÿn
siæl bliffue vdi helffuede her er thet
klart at han haffuer farid til helffuede
at hās siæl haffuer sādelige nÿdstigit
ÿ hennes egen wærelse Saa bruger
oc sancte Peder thenne schrifft ij capit
ÿ apostlernis gerninger
At mig vndrer paa nogre lerde mend
the ther sige at thenne artickel er icke
ÿ schrifften oc om wÿ kunde en icke al
delis wide huad thet war for een nÿd
farelse eller huorledis hwn tilgick saa
wille wÿ dog stadelige tro prophetēs
ord effter at han haffde beffalit gud fa
der sÿn welsÿnede siæl huiltis hās hel-
lige legemme ÿ haabit men hans siæl
er nidfaren til helffuede O then barm

hertige herre alt thet ſō grueligt war
wille han for worſckyldt offuerwinde
Chriſti opſtandelſe er een ſtoor artikel
han haffuer giort alle martyrers pine
ringe oc inthet actendis oc han er alle
chriſtnes ſeier oc glæde Chriſti opſtā/ Chriſti opſtā delſe
dilſe er wor retferdighed Romere iiij. Roma. iiij.
hwn wircker oc wor legems oc ſiæls
opſtandelſe oc forklarelſe Chriſtus er
opſtanden ther fore ſckulle oc wÿ op/
ſtaa i.Corinth. xv. Romere viij.om i.Corin. xv
guds and boor i eder huilcken ther op Roma. viij.
uechte Jeſū aff døde ſaa ſckal oc then
ſāme thē Chrm opuecte oc opuecke e/ i Corint. xv
der dødelige legeme for thi at hās and
boor i eder Jte j.Chori.xv.lige ſom
alle leffuendis gøris i Chriſto huer ÿ
ſÿn ſckickninge Chriſt9 førſt ther neſt
the ther Chrō tilhøre Then ſtore och Chriſti op/ ſtandeſis fruct
weldige Jeſu Chriſti opſtandelſis ſier
oc ære forklarer oc herlig gør alt huad
ſuagt och blødagtigt war bortdriff/
uer thē grūme døds frøct oc redzel op/

høier alle tro christne mēniskers hier-
ter ÿ stoor fryd oc glæde huad kā wæꝛ̄
gladeligere en at Chistus er opstan-
den til euig ære : han er een gang dø-
der for oss och schal her effter aldrig
meer dø Døden sckal icke meer raade
Roma. vi. offuer hannom Romere vj. Ere wÿ
nw Christi lemmer oc han er wort e-
neste howed tha schulle nw wisselige
lemmerne følie howedit huort thet kō-
mer oc regnerer tÿd sckule the oc kōme
oc bliffue thet er wor eneste glæde och
haab thē fore siger sācte Powel i. Te
Tessalo. iiij. saloni. iiii. The christne sckulle trøste
hind anden indbyrdis met sodan snack
thet er wist trøstelige ord for alle them
som tro.

Then Euā- gelischꝫ Sum

Thette er howedstøckit och Summen
paa thet gansckꝫ Euāgeliū at Christꝰ
ærens konge er fød for wor skyld er oss
Christi wærd skyld Wor werdsckyld. gÿffuen Wÿ haffue synd oc døden han
haffuer retferdighed oc liffuit tror tw
paa hannwm saa er hans gotzs thÿt

gotz hās opstādilse er thÿn opstādelse
oc hører teg til alt thz han medth sÿn
glædelige opstandelsis seier giord haff
uer Gud haffuer giffuit off sÿn søn oc
alting met hannom .Romere viii. Roma. viij
Huad haffuer han giort medt sÿn op- Opstaudel
standelse? sannelige stoor ting Han sens fruct
haffuer nidslagit synden opuæct retfer
dighed til inthz giort døden ÿgenført
liffuit offuerwūdit heluede oc giffuit
alle thē som tro euige glæde Thr̄ fore
siunger then hellige kircke medt stoor
fryd mz thn̄ helliāds opliuselse Christ
stod op aff døde løsde al werdē aff nød
&c.Oc haffde hā icke opstaaÿt tha haff
de al werdē missgaait J thz gāble Tes
temēte er Christi opstādelse figurerit ÿ
thn̄ ppheta Jonas han laa tre dage Jonas figu-
oc tre netter ÿ hualfiskis lÿff oc sÿdē kō reret Christ
hā vd Jone ii.Som Christ9 selff siger opstandelse. Jone ij.
Math.xii. The loffkøne oc phariseer Math xij
wille endelige see ith tegē aff hānom
tha sagde han till them Thēne onde
och horescke art wil haffue tegen

oc hwn sckal inthet teghē faa vden Jo
ne prophetis teghen thi at lige sō Jo=
nas war iij. dage oc iij netther i hual
fisckens bug saa sckal oc menniscħens
søn bliffue iij dage oc iij netter mith ÿ
Johan ij. iorden Jtem Joannis ij taler han oc
om thēne opstādelse oc siger Nÿdslaar
thette tempel saa wil ieg oppbyggit ÿ
iij dage igen ther taler han om sith e=
Osee vi git legemme leff oc her aff Osee vj. oc
Psal. iij oc iiij Psalmo iij. oc iiij. Jeg laa oc soff oc
stod opp &c. thet sigis om Christo Jtē
Psal. xv. Psalmo xv tw sckalt icke forlade mÿn
siæl ÿ heluede och tw sckalt icke lade
thÿn hellighe rodtne her bewÿser Da=
uid klarlige Christi legemlige opstan=
delse thi at Christus kallis ÿ schrifften
alle weÿne guds hellig oc thet han si
ger tw schalt icke forlade thz er saa me
git sagt tw schalt vfortøffuÿt vdtage
henne . Jtē tw sckalt icke lade thÿn hel
lige rodne thz er tw schalt vfortøffuit
rese mig op vdaff iorden till liffuit igē

Naar tw foer øffuit teg y̋ Biblē finder
tw selff flere witnessbyrd

☞ Beuisning aff thet ny testamente Matth. xx.
Matthei xx han schall opstaa tredie
dagh thette er guds ord oc kan icke fe-
læ Marci x. Luce xviij. Matthei
xxviii. Marci xvi. Luce xxiiij. Jo
annis xvi. xiiij. xx. J apostlernis
gerninger i. ij. iij. iiij. v. x. xiij.
xvij. xxiiij. xxvi.

Paulus

¶ Romere. i iiij v. vij. viij. x. xiiij
xv. i Corinth. vi. xv. ij Corin.
v. xiij Galat. j. iij. iiij. v. Ephe-
i. ij. iiij. Philipper j. ij. iij. Colloss
i. ij. iij. j. Tessalo. iiij. v. ij. ij.
Tessaloni. i. ij. iij. i Timoth. i. iij
ij Timoth. i. ij. Titnm ij. Hebreer.
i. ij. iiij vi. vij. ix. x. xiij.

Petrus

J then første epistel y̋ thet første capit.
iij. oc v.

Then ſiette
Joannes
J then førſte epiſtel i .capit ii oc iii

Then Siette Articfel

Jacoba minor

¶ Han opffoor till himmels Sidder
wid gud faders almectigs
høgre handt

Christi opfarelſe til himmels

¶ Chriſtus er opfaren til himmels ic
ke ſaa at thet euige ord huilckit gudt
ſeluer er icke haffde tilforn wæreth ÿ
himmellen thÿ ath thet ord er altÿdt
hooſſ faderen och ÿ faderen och effter
ſÿn wærelſe weldighed oc macht er al
le weÿgne nerwerendes men effter mē
niſchelighedē paa mandomens weÿg
ne ſiger mād han opffoor til hīmels
thē wor aldrig tilforn ÿ hīmellē oc thē
fore at guds oc menniſches natur ere

saa inderlige tilhobekomne ÿ Chri-
sti person thi bruger man sodan een
made til at tale Hā sidder wid gudz
høgre hand Thet er Gudt haffuer
sat hannom til een konge och wellig herre offuer alt guds gotzs ÿ him-
melē.helffuede oc iorden Thi er han
mectig nock til at hielpe och besker-
me them hannom tro oc elscke ÿ all
theris nød

At sidde paa Gudz høgre hand.

Beuisning aff thz gāble Testemē-
te Psalmo lxvij.haffuer thē helliād
herlige besckreffuit Jesu Christi op-
standilses seier oc triumph Sigēdis
han opffoor ÿ høÿhedē oc haffde fā
git fengzellit oc gaff mennischerne
gaffuer Christus med sith forklare
de legeme opffoor til himmelen for-
middilst sin gudōs krafft oc haffuer
anāmet aff sÿn fader al ære oc wold
offuer alle creatur oc nÿdsent thē hel
liand met alle honde gaffuer formid

Psal lxvij.

dilst hues krafft Euangelium bleff predickit vden all frøct och werden bleff omwend

¶ Wor fÿende dieffuellen haffde fāgit alle mennische thi ath the wore alle syndere Dā haffde vndført thm̄ med sÿn arge listighed fraa gud ind ÿ sit møreke rige thz er ÿ syndsēs oc dødzens gruelige rige Men ther er kōmen een ther stærckere war Luce xi. thet er then starcke løwe vdaff Juda slecte oc een rett v offuerwin delig stærcker Samson ther offuer-wundit haffuer synd død oc heluede oc haffuer giort diffuellen wold och mectig stoor sekade ÿ hans rige och som een alsom ærefulleste Konge nid slagit heluedts porte tagit roff fraa diffuellen oc haffuer igen wūdit thz kongelige roff med korssens seier er een herre offuer lÿffuit oc altig igē-tagit thet wÿ mist haffde Saa at al

Luce. xi.

le the ther paa Christum tro sckulle
wære løste oc fry̆ fraa syndzens død
zens oc dieffuelsens wold leff then
xviij . Psalme Item then xlvj .
xvij . cix Psalme .

Beuisning aff thet ny
Testemente

Matthei xxvi . ÿ sckulle see menni-
schens søn sidde wy̆d guds krafftis
høgre hād Matth xxij Marci xvj
han er optagen ÿ himmellē oc sidder
wy̆d guds høgre ꝛc . Luce xxiiij .
Joannis xvj . Jeg gaar til faderen
Joannis xiiij . ÿ apostlernis ger-
niger i . staar huorledis han opffoor
Item ij cap . oc v . Siger sancte Pe-
der Gud haffuer opueckt wor herre
Jesum Christū huilcken ÿ forfulde
oc hengde paa korsit hannom haff-
uer guds høgre hād ophøiet til een
Hertug oc frelsermand til ath giffue
Jsrael anger oc syndēs forladelse .

Roma .viii. Paulus Romere viij. han er wid
Eet herligth gudz høgre hand oc beder for oss
wi[illegible]sberd Epheser i. Siger Paulus Gud haff
Epheser . i uer opuæct Christum aff døde oc sat
hānō wid sȳn høgre hand ÿ hīmelske
wærelse offuer alle førstedøme. wold
mact. herredøme' oc offuer alt thz ne
ffnis kan. icke alleneste ÿ thēne wer
den men oc saa ÿ thē tilkōmēdis oc
haffuer satt alting vnder hans fød=
der oc haffū offū altīg giffuet kirkē
hānom til ith howed huilcken kirke
er hans legeme och hans opffyllelse
Ephe . iiij . huilckē alting ÿ alle opffyller Ephe
ser iiij taler oc Paulus the sāme ord
Psal. lxvij. ther staa Psalmo lxvij . Sigendis
hā opffoor ÿ høÿhedē oc haffde fan=
git fengzellit oc gaff mennischerne
gaffuer Huad er thet han opffor an
diten at han tilforn nÿdffaren war
ÿ thesse nÿdderste rom ÿ iorden then
ther nÿdffor thet er then samme ther

opffoor offuer alle himble paa thet
han wille opffylle alting Besee Phi
lipper i. Collossen iii. J huad høñ — Philipp. i. Collocen iiii.
hed oc werdighed han sidder Item
Hebreer i. iiii. vii. ix. x.
Petrus i Petri iii. Christus op-
ffoor til hĩmels til guds høgre hãd
oc hannom ere vndergiffne alle en-
gle oc wold oc krafft &c Item i. Jo- — i. Joãnis ii.
annis ii Thesse twenne artickle mer
ck wel Som er Christi opstandelse — Chr̃i opstandelsis oc opfarelsis husualelsze
oc Chr̃i opffarelse Her er gãscke stor
trøst vdi thi at tro at Christꝰ er op-
standen aff døde' opfaren til hĩmels
sÿdder wid guds høgre hand' Er
icke andit en tro Ath Christus met
sin død offuerwundit haffuer then
euige død oc paa sig tagit thñ swaa
re guds wreede ther wÿ fortient haff
de thẽ bar han for off oc forligte off
saa med gud sÿn himmelsche fader. — Rom. v.
Romere v. deler med off syn vsckyl

lighed oc retferdighed Saa at dødē
sckal aldrig her effter haffue wold el
ler mact huercken offuer Christum
eller offuer thē̄ hā haffuer vduald
oc tro paa hannom Saa at wÿ haff
ue faait for hans opstandelse sckyld
en mecte stoor fruct oc gaffue thet er
Roma. iiij. afflad aff alle synder Romere iiij.
At sidde wid guds høgre hand Sidde wid guds høgre hand er Ath
haffue wold oc mact offuer altingh
Joannis xvi. Matthei xxviij.
Siger Christus selff Mig er giffuē
all mact ij himmelen oc paa iorden
Gud haffuer vndergiffuit all tīg vn
Ephe. i. der hans fødder Epheser i. Han er
nw meglere oc forliger mand hooss
faderen i. Joan. ij gennō hannom
i. Joan. ij. haffue wÿ een tryg tilgang til fade-
Ephe. ij. ren Ephesi ij. Han haffuer thet eui
ge prestedom. leffuer euinnelige kan
fulkōmelige salig gøre alle the ther
gaa till gud igennom hannom

Then Siwende artickel.

¶ Deeden er han kommendis ath dømme leffuendis och døde

Thet ſckal ſckee om domme dag huilcken ganſcke glædelig bliffuer for alle retthe Chriſtne menniſcher Som Chriſtꝰ ſelff ſiger Luce xxi. Then tÿdt han haffde opregnit the tegē ther ſchulle ſckee for dommedag Sagde hā naar the ting ſckee ſaa ſeer op. opløffter eder howed forty̆ at eders genløſnīg tilſtunder Her taler han om the ſalige the ere glade at domme dag kan komme paa thet wort onde och w gudelige leffnit kan faa een ende oc Chriſtus kan bliffue forklarit medt alle ſÿne lēmer Huilckē chriſtē wille icke ønſke thʒ af alt ſit hierte? huilckē

Then ſyſte dag.

Luce xxi.

The milde medt alſom ſtørſt begæring wentte. herrēs dagh

ther aff sÿn troos and forstaar och
fornimmer thette elende leffnit och
forgengelige werdzens synd oc ond/
sckab som sckeer daglide ÿ wort lege
me man motte wel glædis at thz kū
Ther vmilde frycte herrēs dag — de lade aff Mē the onde oc vgudeli
ge huilcke sancte Powel kaller wre/
dins fad eller ridsckab paa hwilcke
gud schall bruge sÿn strenghe dom
the wille ath thette timelighe leffnit
sckule staa euindelige The lode gud
gerne beholle himmerige allene O
huor grueligt bliffuer them Christi
Zacharie ix. Esaie lxiij. — ansigt huilcken ther schal obenbare
sig met saa stoor ære oc maiestet paa
domme dagh for alle mennischer en
gle och dieffle hās første tilkōmelse
war slet oc ringe actēdis for werdēs
aasiwn ¶ Mē nw Naar Gud fader
schal vnderslaa alle hans fiende till
een gruelig euig pine oc straff oc frel
se alle lydige lemmer Christi aff all

brøst oc sette them ij euig frøijd oc glæde Sanneligeher. sckalt thu wel see. at han sckal icke rijde ingen assen sactmodelige. eller haffue nogen brøst Men al ære oc herlighed. ¶ Tha kommer then stoore herrens dag for dørren. Wredens dagh Drøffuelsens oc angestens dag. Mørckesens dag Mulnsens oc Huirulwindzens dag Baszunēs dag. &c. Sō then pphēta Sophonias sckriffuer. ☞ Han sckal komme ath dømme the leffuēdis Som tha fundne worde. Oc the døde som ere. affgangne

¶ Cyprianus meen at the leffuendis ere siælene. oc the døde ere theris legeme.

☞ Men effter thi Paulus siger i. Tessalo. iiij At om dommedag. Wy som leffue oc igen bliffne sckulle tilsammen optages med the døde ij sckyen At møde herren ij luchten. Och saa sckulle wij altijd blyffue hoss herren i. Tessa. iiij

¶ Her vdaff kunde wij see at nogle sckulle optagis leffuendis till dommen Som och sanctus Hieronymus siger. The ther ere døde ij Christo the sckulle først opstaa. Men huilcke Christne thē findis leffuendis. The sckulle tilsammen optagēs met the første. ¶ Sanctus Augustinus siger At sancte Powel meente sig selff Oc them som leffde ij hans tijd ☞ Men han meente icke sig selff. Hand meente them ther Christus finder leffuendis om dōme dag. ¶ Augustinus meen oc at the samme thē leffuendis optagis. Sckulle dø oc opstaa ij thz the optagēs. Mē e huor thz sckal tilgaa Thz wille wij befale ij Guds hender Thz gørs icke behoff at wij sckulle wijd it

☞ Bewisning om thenne artickel. aff sckrifften.

Malach. iij. Malachie iij beschriffuer pro/
phetē Christi tilkōmelse oc dommen
Daniel. vij. Danielis vij. om dōmen oc Chri/
Luce. i. sti euige rÿge vden ende Som Lu/
Michee. iiij cas schriffuer Luce i. Micheas iiii.
Matt. xxiiij oc Matthei xxiiij. staar saa Lige
Christi tilkō som een liunild opgaar aff østen oc
melsis be- seken indtil westen saa sekal menni/
scriffuelse sekēs søns tilkōmelse worde etc Tha
sekal græde alle folck paa iorden och
the seculle see mennischens søn kom
me ÿ himmellens seky med krafft oc
megen ære. oc han sekal sende sÿne
engle med een stoor basunes røst oc
the schulle tilhobe sāble hans vdual
de aff østen. westen. sønden. oc nordē
aff øuerst aff himmellen til nederst
aff iorden. Marci xiii. Luce xxi
Matthei. xxv. xxvi. xix.

Sancte Powel

i Tessalonicen. iiij. ij Tessa. ij.
i Chorinth. iiij. Jtem ij Timot

iiij. Jeg widner for Gud oc for her
ren Jesu Christo huilcken ther schal
dømme leffuēdis oc døde ÿ hans o-
bēbarelse oc ÿ sith rige Romerē xiiij.
Wÿ sckulle alle sckickis for Christi Esaie .xlv.
dōstoel som ther sckreffuit staar Esa
ie xlv. Saa wist som ieg leffuer si
ger herrē Mig schal bøies alle knæ
ꝛc. ¶ Item ij. Corinth .v. Wÿ
sckule alle obēbaris for Christi dom
stoel paa thet at huer sckal anamme
thet han haffuer giort medt legemit
thet wære sig ont eller gott

Sancte Peder

i. Petri iiij. The sckulle gøre regen
sckaff for then ther redebon er at dø-
me leffuendis oc døde J apost
lernes gerninger Siger Sancte Pe
der x. capit. Christꝰ bød oss at wÿ
sckulle predicke for folckit oc wÿ sckul
le widne at han er then thē gud haff
uer tilsat at dømme offuer leffuen-

dis oc døde

Then ottende Artickell

Carptolmens

¶ Jeg troor paa then helliand

Then helli-
and er Gud

Er. sigr̄ thu paa thn̄ Helli
and thē medt bekenner tw
at then Helliand er Gud
¶ Thÿ at tro paa een ting Er sette
al sÿn tillÿd alt sit haab oc kerlighed
til thet ting Thz er een ære huilckē
allene Guds Maiestatt tilhører han
wil wÿ sckulle til ingen ting ÿ him-
melē ellr̄ iord sette wor tro vdē til hā
Exodi xx. nō oc paa hānō alsōeniste Exo. xx.
¶ Then Helliand er thn̄ tredie per
sone ÿ then euige guddom vdgaar
aff faderen och sønen off vbegribe-
Math. xxviij lig maade Matthei xxviij. Siger
Christus Gaar heen prædicker E-
uangeliū oc døber ÿ naffn faders oc

søns oc then helliands Her beuis-
ses klarlige at then helliãd er Gud
thi om han beder døbe ÿ then Helli-
ands naffn saa sckal jeg iw tro paa
then helliand Skal ieg tro paa han
nom saa er han wisselighe Gud thÿ
man sckal oc maa ingen tro paa thz
er til ingen sette sÿn lÿd oc haab vdē
Gud allene Genesis j. ¶ Anden Genesis i.
foor paa wandit rc. Ther vduiser
Moses at thn̄ helliand war oc med
wirkende ÿ werdzens sckabelse Som Psal. xxxiij.
ther oc staar ÿ then Psalme xxxiij.
Himlene ere giorde met guds ord
oc aff hans munds and er all theres
kraffť thet er himlene ere giort for-
middilst then helliand oc hwad ther
ÿ hannō er rc. Thesse ord beuise klar
lige at then helliãd er Gud effter thi
at sckabningē tillegges hannō Psal. Psal. cxxxviij
cxxxviij Huort sckal ieg gaa for tÿn
ād oc huort sckal ieg fly fraa tit ãsigt

Thē giffuer hā tilkēne at hā er alle
weÿgne ÿ alle steder huilcket gud til
hører allene oc ingen creatur Som
Dauid siger Far ieg op ÿ himmellē
saa æst tw ther . far ieg til heluede.
saa æst tw oc ther etc.
Matthei iij. Jeg saa guds and
nydfare aff hīmelen som een duffue
Luce j. Then helliand sckal kom
me offuer tig
Joan. xiiij. Jeg sckal bede mÿn fa
der oc han schal giffue eder een andē
trøstere som er sandhedzēs and huil
kē mÿn fader sckal sende ÿ mit naffn
oc han schal lære eder alting
Jtem Joannis xvi. Om iegh icke
bortgaar tha kommer icke trøsteren
til eder Thesse stycke oc andre flere
beuise at thē helliād er een atsckyllig
person ij guddōmen ¶ Jtem Jo-
annis xx. Tager then helliand etc
¶ J apostlernis gerninger x.

Then tÿd Sancte Peder talede fald thē helliand nÿd paa alle thei hans predicken hørde

viii capittel

The bade for them at the motte faa then helliand

Paulus

Romere v. Guds kerlighed er ingiffuē ÿ wore hierte formiddilst thē helliand ther oss giffuen er

Jtem Romere viij. xv. Jtem ij Corinthiorū xiij wor herris Jesu Christi naade kerlighed then helliāds delactighed wære med eder alle

A M E N .·.

Then store maiestat och then wbegribelige mectige gutz høÿhed ÿ sin wærelse oc persone sckulle wÿ med alsom største idmyghed tilbede oc ære oc icke wille randsage ther eff ter Thi mēnischens forstād wid thē inthet aff oc skal icke heller en widit

Thetre personers embede i trefollighеden.

GUd fader haffuer alting giort oc forsckickit ath wÿ sckulle blÿffue fromme och salige

¶ Christus haffuer fortientit medt sÿn hellige død at wÿ sckulle bliffue salige

¶ Then helliand trøster styrcker oc fulkõmer Christi fortienste paa thz wÿ sckulle bliffue fromme oc thet er hans embede ath han widner om Christo oc lærer tig ÿ tith hierte ath kenne Christũ rettelige for thÿn eneste frelserman oc salighed Medt faa ord sckal ieg nogẽ tÿdt kõme til gud fader ÿ gennom Christũ formiddilst hans død oc pine oc andit huat han haffũ leedit for mÿn sckyld sckal ieg nogẽ tÿd bliffue deelactig her vdaff Sannelige tha kan thz ingelũdom sckee vden thñ helliãd wirckyr ÿ mig gud fader oc guds søn sckulle opuecke mig med thẽ helliands rørelse oc

drage mig ellers er ieg andelige død
Then helliand er then mectige ting
med huilcken gud fader gennō syn
søn Jesum Christum alting wirker
oc leffuendis gør han er thē samme
trøstere oc husualerman ther styrker
alle bedrøffuede han haffuer trøstit
oc frādragit alle martyres oc giort
thē saa stærcke at the haffue ingen
pine frøctit

Then menlige christne kirke

Then Niende artickel

maltqens

Jeg tror then hellige christelige kirke helligmends samffund

The tuēne stycke ere een ting Thi at thēne hellige almēnelige christelige kirke er icke andit en een andelig legems forsāling thet er alle christne mēnischers e huor the ere paa iorden thet wære

Huer forsāb ling kaldis icke thē christne kirke

sig huor thet er Thet er oc icke ingē forsambling huilcken ther bunden er paa een steed Men een gantzscke heel forsambling offuer all werden huilckē forsamblet er ÿ en tro een kerlighed oc ith haab til Gud Then helliand haffuer tilhobe samblet thēne kirke med guds ord han holler hēne oppe oc regerer henne Thenne kirke bliffuer daglige spÿset med thet himmelscke leduendis brød som er guds ord oc met thet hellige sacramente

Guds ord er kirckens spisning

¶ Thēne kirke er Christi festemø oc brud Som sancte Powel siger Ephe v. Christus haffuer giffuit sig selff ÿ døden for hennes sckyld at han wille gøre hēne hellig oc haffuer renset henne ÿ wandzens bad med sith ord paa thz han wille haffue een ærefuld oc deilig kirke thr̄ icke sckulle haffue nogen smitte eller ryncke mē at hwn sckulle wære hellig oc vstraffelig

Ephe v.

I Mands oc quindes forening ÿ ec-teſckab betydee ſodant andeligt ecte-ſckab mellō thē̃ chriſtelige kirke och Chriſtū hennes brudgōme Sō ſan-cte Powel deilige vduiſer Epheſe. v Lige ſō mād oc quīde er ith legēme Gene. j. haffue alt therꝭ gods almē nelige inbyrdꝭ. Saa hører thz oc kir kē til alt thz Chriſtꝰ haffuer Thette er een ſtoor glædelig oc ſalig tīg Wÿ haffue ſynd. død. heluede och alt ont Chriſtꝰ haffuer retferdighed lÿff hi-merige oc alt got Thette bliffuer alt-ſammē wort ſaa frempt ſom wÿ giff ue hannō wor tro oc lade oſſ troloff ue mz hānō med troens ring oc bliff ue ith legēme mz hānō ōdelige Saa ſiger thē ꝓphete Oſeas ij. Jeg wÿl troloffue tig vÿd mig euinnelige oc ieg wil troloffue tigh vÿd mig ÿ ret-ferdighed oc ÿ dom oc ÿ miſchundeli ghed och barmhertighed

Kirken er Christi brut

Epheser v.

Genesis. i.

Osee ij.

Oc ieg wil troloffue tig wid mig ÿ
troen oc tw sckalt wide ath ieg er een
herre Thi Christ⁹ er icke allene ful-
kommelige kirkins brudgōme ÿ thz
at han anammide mennischens na
tur paa sig Men oc saa ÿ thet at kirc
kē med sÿn tro haffuer samtyct hans
pact oc gode wilie.

¶ Then ther haffuer een brud han
Joan. iij. er brudgomme Joannis iij. Sam
tycke gør æcteskaff han kallis icke
brudgōme før en brudē haffuer giff
uit hannō sÿn tro oc samtycke ther
fore er hans brudgoms vdgāg (som
Psal. xviij. Dauid siger Psalmo xviij.) icke an
det en een obenbarelse at kirken faar
hannom met sith hierte at see oc tror
paa hannō han siwnes ÿ hēnes hier
te deilig gladmild oc lefffalig som eē
brudgomme han haffuer ÿført sig
wor mēnischelig natur oc er bleffuē
ith legeme med sÿn brud Thz er met

syn kirke huilckit sancte Powel kal-
ler een stoor lønlighed ÿ hwilcken til Ephes. v.
ith ere wordne thē rige oc then fat-
tige. then retferdige oc then syndere.
then salige oc then fortapte. nadens
søn oc fordømmelsēs søn Thz er een
stoor barmhertighed aff Gud at hā
wil kallis kirkens brudgōme Thi
ther med høre oss til althet han haff
uer oc all wor armod oc vselhed ha
ffuer han bortagit

¶ J thenne kirke boor Christus ÿ
henne taler han oc prædicker. han er
hennes enesthe grundwol oc funda-
ment i. Corinh iii. j. Petri ii. i Corint. iij i. Petri. ij

¶ J thenne kirke er een herre een tro
een dob een Gnd oc fader til al ting
huilckē offuer alle ting er gennō al-
ting oc ÿ alle ting Kirken be-kendis aff guds ords forkyndelse

¶ Huor Euangelium bliffuer rett
predicket ther er wisselige ith stycke
aff thenne kirke hwn er ÿ sigh selff

wsiwnlig icke bundē wid nogē stæd thi hwn er een andelig forsambling oc guds ord wirckir ÿ hēne vsiwnlige oc hwn hører thz aldrig vfructsomelige Som Esaias lv.capit.siger

Esaie lv.

Thz ord thē vdgaar vdaff myn mūd sckal icke kōme sleppe till migh igen men thet sckal gøre althz ieg haffuer sendith wd till

Huilcken som er fraa sckyld kirkens forsambling thē worder icke salig

Lige som ÿ Noe tyd Jngen kunde vnslippe med liffuit ath han bleff iw sengt aff floden vden han kom ÿ archē Saa oc nw huilcken icke bliffuer fnnden ÿ thenne almwe oc christelige kirke och holler endrechtelige med hēne ÿ een tro.een predicken.oc ord.Sacramēte .haab oc kerlighed han bliffuer fortabit

Huer forsāb ling kallis icke then hellige kircke

Marcion. Valentinus . Hebyon Cherintus. Manicheus. Heluidius oc andre kettere the haffde oc een kirke thz er eth hob een serdelis rode

oc almwe Men thz war icke aff thē christelige kirke ÿ huilcken Christus er brudgōme. hui ſo? Thi hwn haff de icke then rette tro paa Christum.

☞ Oc en nw huor ſodan almwe eller forſambling er huilcken ther holler ſig fraa och icke wÿl leffue effter then christelige kirkes lerdom thz er effter guds ord och haffuer icke een pur tro ſom then hellige ſchrifft lærer oſſ Oc wil icke lade ſig vnderwiſe oc rette effter guds ord mē følger mēniſchers lerdō effter thz er Kettere oc Apoſtater oc bliffue alle fordømde vdē ſaa er at the forlige thm̄ igen med Chriſti kirke huilcken ther Chriſti lerdom følger oc icke anders

Er thz ſaa noger ſckick ellr̄ ordinantz er forudē troen the ere icke ij chriſtne menniſckis forſambling.

☞ Merck thette wel at man ſiger icke Jeg tror paa then hellige chriſtelige kirke.

Mē ieg tror thē helige christne kirke Jeg tror syndzēs forladelse Thi at man bruger thette lille ord paa. alle niste til the hellige trefoldighed sigē-dis Jeg tror paa gud fader paa gud søn paa then helliand thette ord paa leggis alleneste Gud til (Som then hellige martyr sanctus Cyprianus lærer) oc icke til nogen creatur

Huad hellig mēdz samfwnd er.

¶ Huad er hellimænds samffund?

Suar thz er at the christne oc hellige ere ÿ sodan maade tilsammen būdne oc forenede ÿ ith brøresckab met thet te bond som er kerlighed (kerlighed holler them tilhobe) han atspør icke

i. Corint. xiij

sith egit nytte men andres j. Corint xiij. At alle ting ere almēnelige at huad then ene haffuer hører thn̄ an den til som ther staar ÿ apostlernis gerninger ij. Lide ont oc gott tilho-be then ene drager oc ber thn̄ andēs byrde oc opfylle saa Christi low Ga

later vs.ẏ thenne samffund ere inthe Gala. vi.
vden brødre.oc ith howids lemmer
her er stor hielp trøst oc bistand Saa
som thet werdige Sacramēte beteg=
ner ẏ wẏn oc brød Ther kaller sanc
te Powel off alle ith brød een drẏck
ith legemme Hwo thēne artickel rett
troor han kan aldrig bedrøuiff eller
fortuile ẏ nogen modgang eller fre=
stilse Effter thi han wed ath baade
Christus selff oc saa alle christne oc
helgen acte paa hannom oc hwo hā
nom sckader han sckader Christo oc
hans helgen Alle bøner oc alt gott
ther sckeer ẏ all christenhed kommer
mig til gode fortẏ iegh er medbroder
ẏ thēne hīmelsche brødersckab Saa
dan hielp och trøst forstod Dauid
wel then gang han talede aff then
helliand Sigendis Jeg er bleffuen
deelactig med alle them som frøcte
tig och forware thẏnne bwdord

¶ Saa kunde wij sige ÿ all wor nød som thē prophete Heliseus sagde til
iiij Regū vi syn tienere iiij. Reg. vj. thē ere flere med oss en med them

¶ Then tyende artickel

Simon

¶ Jeg troor Syndzens forladelse

Syndzens forladelse

Yndzens forladelse er ingē steds vden ÿ thē christelige samffund oc kirke Christus haffuē giffuit hēne nøglene til himerige
Matth xviij Mat xviij. Sānelige siger ieg e der (sagde Christus) huadsom helst ÿ binde paa iorden thet sckal wære bū dit ÿ himmelen Och huad ÿ løse etc.
Nouatianus Kettere ¶ Een blynd kettere hed Nouatianus meēte at naar ith mēnische war een gang ÿ synd fallit tha sckulle in-

gen penitents eller anger meer hiel-
pe hannom. men sckulle platt wære
fortabit oc forloren. ¶ Thet necter
then hellige sckrifft alle weÿgne hwn
wiser oss altÿd til guds barmhertig
hed kaller oss alle weÿgne fraa wort
syndige leffnit til bod oc bedring
Christus siger selff Matth xi. Kom Matth xi
mer til mig alle sammē ÿ so ere mød
de oc beswaarede ieg wil wederquege
eder ¶ Nwer. ingen sworere børde
eller tynge en wor synd ¶ Oc huad
gørs thet behoff at beuisit met man
ge ord Huor fore er ellers Christus
kommen til werden oc toldt død vdē
til at beuise sÿn kerlighed och barm-
hertighed han haffde til syndere. hā
siger Luce v. The som helbrede ere Luce v.
the haffue icke læge behoff. men the
siuge ere. the haffue hannom behoff
Jeg er kommen at kalle syndere till
anger oc icke the retferdige Oc Mat-

Christi embede

theus j vdwiser huad hans embede
er sigendis tw sckalt kalle hās naffn
Frelsere thi han sckal frelse sith folck
aff theris syndere thet sckeer icke saa
at han giffuer een gang til alleneste
ÿ doben oc icke siden meer Men al-
tyd saa offte som man aff hannom
begerer Som propheterne oc euan-
gelisterne klarlige vduise

Witnesbyrd aff sckrifften

Exodi .xxxiij

¶ Moses Exodi xxxiiij. O herre
gud mild oc mischundelig tolmodig
oc megit barmhertig oc sand tw thē
bewarer mischūdhz ÿ twsend oc borta
ger synd och ondsckab och ingen er
aff sigh selff wsckylig ÿ thyn asiwn
etc. See huor deilige Moses kūdgør
guds naade oc barmhertighed

ij Regū .xij.

Jtem ij. kongli xij. Thē gang Da
uid haffde brugit thet hoor mz Urie
høstrw oc hans synd bleff hannō o-
bēbaret oc han forschricked seg swor

lige tha sagde Nathan propheta till
hannom Gud haffuer bortagit thin
synd Oc Esaie i. Siger gud J sckul Esaie i.
le toeff oc ÿ sckulle wære rene Tager
bort eders tanckers ontsckab fraa
mÿne øgne lader aff at giøre ÿlle.
lærer at gøre wel hielper thē som ne
der tryct er. faderløse børn hielp till
rette beschermer viduer. Om edre syn
der wore som ith purpur saa sckulle
the worde huide som snee. wore the
saa røde som een madk. tha sckulle
the bliffue huide som ith too Jtem
Esaie lvij Esaie lvij.
JN Ezechiel xviij. Naar som helst Ezechel viij.
een syndere bærer sig och angrer alle
sÿne synder han giort haffuer oc hol
ler alle mÿne bud Tha wil ieg icke
ihw komme hans synder meer. ꝛc.
¶ Ezechiel xxxvi. xxxiij Jone. iij Mercker thē
Esaias xliij. Jeg er. Jeg er then ne foriett och
ther bortager thÿne synder for mÿn legger henne
paa hiertit.

egen sckyld oc wÿl icke komme thÿne
synder ihu leſſ Psal.l.xxxil.xxxviij
Johel ij oc Mathei xviij then gãg
sancte Peder atspurde huor mange
gonge han sckulle giffue sÿn broder
til om thz wore nock siw gãge Tha
Swarede Christus hannom sigen-
dis Jegh siger tigh icke siu gange
men lxx och siw gange Och strax
effther sagde han oss een lignelse om
een konghe och hans tienere hwil-
ken ther war sckyldig x twsind pund
&c. ¶ Huor med han lærer oss at wÿ
sckulle gerne giffue till och forlade
them so oss imodbryde ellers wÿl hã
Luce. vi. ingelunde forlade oss wor sckyld Luce
vi Forlader saa sckal eder forladis
Oc ther fore haffuer han giffuit sÿn
Matt. xviij kirke nøglene Matthei xviii. at hwn
Joannis xx. sckal tilgiffue oc forlade oc Joãnis.
xx. annãmer then helliand oc hues
synder ÿ forlade the skulle bliffue for

ladne etc. Matthei ix. Sagde han Matth. ix.
til thz wanfføre mēnische Søn vær
wid ith fryt mod tyne synder sckulle
forladis ttg ther kaller han oc San
ctum Mattheum till troen huilcken
ther war een tollere Sancte hansis
døbers oc Christi predickē begyndis
baade paa bood oc anger Matthei. Matth. iij
iij. oc iiii Sigēdis Bædrer eder an- och iiij
grer eder synder himmerigis rige til
stunder Luce vii. Afflφser Christus Luce. vii
sancte Marie magdalene aff hennis
synder Luce xiij Kaller han syndere Luce. xiij.
til bood oc bærig thū gang ith stort
torn hed Siloe war nidfallit oc slo
mange ihiel Sigendis vden ÿ bære
eder tha sckulle ÿ alle sāledis forgaa
Marci iij Alle synder skule forladis Marci. iij.
mennischerne etc. Huad er then ny i-
gen fødzel andit Joan. iij. en bod
bæring oc ith nyt leffnit ¶ Joan.
v. War een ther haffde wærit sing ÿ Joannis. v

xxxviij. Nar Christus giorde hannom helbrede sigendis See tw æst nw helbrede giord Synde her effter icke meer at tig wederfaris icke noget werre etc.
Joan. viij. ¶ Joannis viij. Affløser han then qwinde ther funden war ÿ hoor Sigendis gack oc synde icke meer
I Apostlernis gerninge Siger sancte Peder bærer eder
ij Corin ij. ¶ ij Corinth. ij. Bad sancte Powel at the sckulle tage then obēbare synder ther ÿ band war satt til naade igen om han wille bædre sigh Meth faa ord Then hellige sckrifft er full aff beuisniger at wore synder bliffue oss forladne och tilgiffue naar wÿ wille fulkōmelige bædre oss oc paakalle guds naade som then obenbare syndere beuiser klarlige Luce.
Luce. xviij. xviij. Han giorde huercken hint eller thette, gick til ingen, vden til syn

Gud. for hānō klauede hā sÿn synd
oc bad om mischundhz och fick alle
sÿne synders forladelse Saa sckulle
wÿ oc gøre som hā giorde Thn̄ thē
haffuer loffuit oss wore synders for-
ladelse hā er Gud oc er almectig. hā
formaa wel at gørit. han er wor kær̄
fader thi wil han oc gerne gørit. hā
haffū selff bedit oss (ÿ Fader wor) at
wÿ schulle paakalle hannō om wore
synders forladelse Matthei vj. Jo-
an. xvj Sigendis Beder. saa sckul-
le ÿ faa. Sannelige sannelige siger
ieg eder huadsom helst ÿ bede fade-
rē ÿ mit naffn thz schal giffuis eder

Matth. vi. Joan. xvi.

¶ Then elløffte Artickel

Judas thaddeus

Jeg troor legemēs opstādilse

Døde men-nisckers opstādelse nois icke att legūlige forstand.

Denne artickel er atter mē-
nischēs forstād forhøÿ hun

kan icke begrÿbe eller forstaa medt
sith mørcke liuss huorledis thette le
gemme igenkōme sckal· huilkit nw
saa mange lundhe forgaas oc for-
faris then druckner ÿ haffuid then
ædes aff fiscke then aff føle then aff
diwr. then aff orme. somme blÿffue
aff ild fortærede .her kā icke wor na
tur begribe huorledis thet samme le
gemme wÿ nw haffne met al sÿn wes
sen oc materi sckal tilhobe settis ÿ
gen saa at wÿ sckulle haffue the sam
me øgne. hender fødder och lemmer
som wÿ nw haffue. Ther fore kallis
thet een guds løndom hwilckit mā.
tro sckal. oc icke see kan. at rett thet
samme legemme ther iegh haffuer
gaar oc staar med synder eller gott
gør med. sckal opueckis om domme
dag. oc bliffue ith med mÿn siæl och
sckulle tilsammen bliffue enthn̄ sali-
ge eller fordømde. Men ther sckall

sckee een mectig omwendelse paa le-
gemit. Nw her paa iorden er wort
legēme vndergiffuit allehōde brøst.
thet kan slaes stingis thet er fult aff
vhomscke. vrenhed. mørckhed. groff
hed. ladhz. kan med stoor møde kom
me aff ith rom paa ith andit. thet er
kräckt oc sckrøbeligt. behindrer offte
wor siæl ÿ hennes gerninger Stude
re wÿ lenge eller begrūde nogit høÿt
oc subtiligt tingest. strax fortørnis
wort howed oc kan icke lÿdet Sadan
brøst er wort legēme fult aff thē fore
kalle the Platonici legemet siælens
kule eller fāgetorn oc dødē kalle the
løsilse aff bondē Mē om dōme dag
bliffū the christnes legeme prydede
mz stoor sckinactighz oc ære. the skul
le icke meer bliffue w terige eller vre-
ne. men klare oc deilige Sō thē staar
Sap se iii The retferdige sckulle scke
ne och som the gnister ther vmfare ÿ
een sckorsteen rc.

Naturlige mesters le-goms oc dø-des bescriuel se

Sapiētie iij.

Matth xiij. Matthei xiij. tha sckulle the retfer-
dige sckene som een soel y therïs fa-
ders ryge

¶ Item wort legēme sckal tha icke
wære lat seenferdigt. men rasckt saa
at huor aanden wil wære ther sckal
legemet vden hinder oc seenhed med
wære Thet schal icke meer worde
sckrøbeligt eller suagt. men weldigt
oc subtiligt saa at inthz kan igēhol
lit eller forhīdret. kan gaa vd oc ind
igennom lucte dørre

Een wnderlige hellige mēnisckers legoms forclaring the fyfte daghe

¶ Item thet bliffuer och icke meer
fordreffueligt at man kan slaait. stin
git eller saargørit. men plath vffind
neligt. lige som ith soel sckeen

¶ Thesse iiij. ærefulle gaffuer vdui

i Corinth xv. ser sancte Powel i. Corinth xv.

¶ Saa bliffuer oc ith legemme kla-
rere en ith ādit som een stierne er kla
rere en een anden Augustin9 siger
Gud haffuer giort siælen saa mectig

at vdaff hennes fulkomne salighed vdflyder ÿ legemmit euig sundhz oc een vfforderffuelig krafft

Sancte Powel hielper wor suage tro med ith sckønt exempel i. Corinth. xv. aff ith korn huilckit mā kaster ÿ iorden och thet bliffuer icke leffuendis før en thet dør. rodner oc til inthet bliffuer Saa kommer ther op aff thet lÿlle korn ith deiligt ax oc huert korn haffuer sith legemme oc sÿn naturlige sckabnet och er nw megit renere. sckønere oc krafftigere en thet war før Saadant see wÿ dagelige for wore øgne gøris ÿ the vskellige oc vffindelig creatur huor megit meer wold. godhed. wÿshed och konst wil gud alle tigs sckabere bruge oc wircke ÿ the sckellige oc fornūstige creatur mēnisckerne. huilke hā haffuer giffuit een siæl som er vdødeligh och sckabt effter guds belede i. Corinth. xv.

Genesis. I. Genesis j. ¶ Fordō týd ÿ the Aqui-
Cartaginen-sium kirke leieēscke oc Carthagineēscke kirke lesde
man thenne artickel Saaledis Jeg
troor thette samme legems opstan-
delse See the haffde tilsat thesse ord
Thette samme legō wij thette sāme Her aff er obēbare nock
her leffue mz at icke nogit andit legeme som ligt
sckal igen op staa wore med thette sckal opstaa. Men
ret thette sāme ther ieg nw haffuer
gaar. sidder. staar. och wādrer med
huilkit sig nw her mz siælē øffū oc
bruger ÿ allehonde gode gerninger
Job xix. ¶ Thette vduiser Job klarlige xix
capit. Sigēdis Jeg wed at mýn gē
løser leffuer. oc at ieg sckal om dom
me dag opstaa aff iorden oc sckal fø
ris ÿ mýn hud igen oc ÿ mit legeme
schal ieg see gud Jeg skal selff see hā
nom oc mýne øgne sckulle see hannō
i Corinth x. oc ingen anden j Corinth. xv. Thet
te samme forgengelige legeme sckal
bliffue vforgengeligt oc thette døde

lige sckal bliffue vdødeligt. Der er
iw klarlige bewÿst.at ret thette sa-
me legemme sckal igen opstaa
Witnesbyrd aff schrifften.
¶ Esaias xxvj. Thÿne døde sckul-
le leffue oc thÿne ihielslagne sckulle Esaie xxvi.
opstaa igen.opuager oc lower ÿ thē
boor eller ligge ÿ iorden
¶ Christus then gang han beuÿste
legemēs opstandelse mod the Sad-
duceer.Matthei xxij indførde han Matth. xxij
thenne Text ther staar Exodi iij.
Jeg er Abrahams gud Jsaacs gud
oc Jacobs gud.Gud han er icke the
dødis gud.men the leffuendis Thn̄
gang Moses talede thesse ord tha
wore the tre døde langt tilforn Mē
effter thi at gud kaller sig therr gud
sannelige saa ere the nogensteds och
leffue ther fore sckal theris siæl oc
legeme(naar tÿd er)tilhobe komme
igen oc bliffue ther eth

Ezechielis. xxxvij. Ezechiel xxxvij. ther taler prophe-
ten klarlige om thn̄ almēnelige op-
stādelse oc ÿ blant andre ord Siger
Thette siger gudt ther er een herre
See ieg skal oplade eder graffur̄ oc
ieg skal vdlede eder vdaff edre graff
Daniel xij. uer ¶ Daniel xij. māge aff thm̄ som
soffue ÿ iordens muld skulle opua-
ge Sōme til thet euige lÿff Somme
til skeendzel rc.

Vdaff Thet ny Testemēte

Matth xxij. Matthei xxij. Beuiser Christus
opstandelsen mod the Saduceer

Marci xij. Matth xix. Marci xij. Matthei xix. oc xxvij.
graffuerne obnedis oc māge helgēs
legēme opstode oc ginge vdaff graff
uerne ind ÿ then hellige stad oc obē-
barede sig for mange mennischer

Luce vij. oc viij. Christus Luce vii. Opuæcte een enc
kis søn Luce viij. Opuæcte hā een
Joannis xi. pige aff døde Joan. xi. Opuæcte
han Lazarum Sancte Powel Op-

uecte een drēg ÿ Apost. gerniger xx
Joan. vi. Ingē kan kōme til mig Joannis vi.
vden mÿn fader drager hānō oc ieg
schal opuecke hānō om dōme dag
¶ Joannis xi Jeg er opstandilsen Joannis xi.
oc liffuit Hwo thē paa mig tror thz
han wore en død tha schal hā leffue
¶ Item til Martham Thÿn bro-
der schal opstaa igen. hwn swarede
Jeg wed wel at han sckal opstaa ÿ
then opstandelse paa domme dag
Joannis v. Lige som mÿn fa- Joannis v.
der ouecker the døde oc gør thm̄ leff
uendis saa gør oc sønen leffuendis
huilcke hā wil oc faderē haffuer giff
uit sønen mact at døme Ther schal
komme een tÿd ÿ huilckē alle the thē
ÿ graffuerne ere sckulle høre guds
søns røst oc sckulle framgaa the thē
wel haffue giort ÿ lÿffzens opstan
delse Men the ther ÿlle haffue giort
ÿ fordømmelsens opstandelse

Then elløffte

J apostlernis gerninger xvij. predicket sancte Powel opstandelsen aff døde for the Athenienser

¶ Jtem xxiiij capit Jeg troor althet ther er sckreffuit vdi lowen och propheterne oc haabis til Gud ath ther sckal bliffue een opstandelse aff døde baade aff gode oc onde etc.

Jtem xxvj.

¶ Sancte Powel

Roma vi Romere vj. Ere wÿ plantede ÿ han nom formiddilst dødzens lÿgnelse sanelige saa sckulle wÿ oc wære deel actige ÿ hās opstādelse ere wÿ døde med Christo saa tro wÿ at wÿ sckul-

Roma viij. le oc leffue med hannom Rom. viij

i Corinh vi. Jtem i. Corinth vj. Gud haffuer opuact herren han schal oc opuecke off med sÿn mact Wide ÿ icke at ÿ ere Christi lemmer etc. Ere the hans lemmer sannelige saa sckulle the och forklares med therl howed Christo

Thet xv cap til the Corīthē sckaltw besynderlige lesse huor sancte Powel ganscke herlige oc mesterlige beuiser wor opstādelse Sigēdis er Christus opstanden aff døde saa sckulle wÿ oc opstaa Huor fore er han død hwo haffuer slagit hannom ÿ hiel? Sannelige wor synd Gud fader lagde alle wore synder paa hannom han haffuer giort fyllest for them. Esaie liij. Wore icke Christus opstanden Saa ware thz inthz med oss saa ware wÿ en nw ÿ synd oc fordømmelse Jngen paa iordē wore vslere en wÿ christne om wÿ alleneste ÿ thzte leffnit haabedis til Christum och thet sckulle sÿden wære wde met oss at synden haffde wærit hannom for sterck oc forswouer oc offuerwundit hannō Men nw er Christꝰ opstandē aff døde. dødē gør hānō uw inthz meer Sannelige saa haffuer han

Corinth xv.

Plict for wor synd haffuer Christus giort med syn beeske død oc pine Esaie liij

offuerwundit wor synd oc dødē saa
ath the haffue icke nw meer mact el-
ler wold offuer oss. hā er bleffuē the
ris wellige herre Oc lige saa som al-
le mēnischer ere døde vdi Adā Saa
bliffue the oc leffuendis oc salig gi-
orde vdi Chrō Thī fore lader oss al-
le wære glade vdi herren wor fiende
synd død heluede ligge nidslagne Cri
st9 regnerer mз mact hās rige warer
euinnelige hwor han bliffuer ther
sckule wÿ oc bliffue wÿ maa retelige
wære glade och tacke wor kære for-
stridere oc seyerwindere Jesu Chri-
sto thī saa kdlige wille kēpe for wor
salighedz sckyld wÿ maa wel biude
døden tratzs thi han er offuerwun-
Osee xiii. den oc macter inthз. Gud siger Osee
xiij. O død ieg skal bliffue thÿn død
O helffuede iegh sckal bliffue thÿn
slugere. Død huor er thÿn gad? Hel
uede huor er thÿn seÿer? Tack haff-

ue gud ther oss haffuer giffuit seÿer formiddilst wor herre Jesu Christo

¶ Item ij. Corinth. j. At wÿ sckulle icke tro paa oss selffue mē paa gud huilken the døde opuecker til liffuit ij Corinth. i.
Less oc ij. Corith. v. ethsckønt capittel. Item ij. Corint. iiij. Wÿ wide at then samme thē opuacte Jesum han schal oc opuecke oss formiddilst Jesu Item ii. Corint. viij. wÿ sckulle leffue etc. Philipper iij. Wor bolig er ÿ hemmelen deden wēte wÿ och wor frelsere Jesum Chistū huilken ther sckal forklare wort sellige legeme at thet sckal bliffue eens met hās ærefulle legēme aff then krafft medt huilken han kan alting vnder sig trycke ij Corint. iiij. Philipp iij.
Item Collossen. ij. Ere ÿ opstādne med Christo saa atspører the ting ther himmelsck ere Colloss. ij.

i Tessa iiij j Tessa.iiij. Kære brødere Wÿ wille
icke dølie for eder r om them som sow
nede ere paa thet at ÿ sckulle icke be
drøffuis lige som the ther inthz ha
ab haffue Thi om wÿ tro at Jes⁹
Christus er dødher och opstanden
saa schal och Gud framlede thm̄ thē
ere sownede formiddilst Christo met
hannō thi thet sige wÿ eder for gudz
ord .at wÿ som leffue oc igenbliffue
ÿ wor herris tilkommelse wÿ kōme
ingelundom før en the ther sownede
ere.for thi at herren selff schal medt
ith ansckrig och høgiste engels røst
oc med guds basune nidkomme aff
himmellen oc the som ÿ Christo dø
de ere sckulle først opstaa.thē nest wÿ
som leffue oc igenbliffue sckulle til
sammēs mz thm̄ opryckis ÿ sckyen
at møde herren ÿ lucthen och sckulle
saa bliffue altÿd hooss herren.thē fo
re husualer hind anden indbyrdis

med thesse ord

Then tolffte Artickel

matthyas

Jeg troor thet euige lÿff

THette lÿff her paa iorden skalles en ælendhed. thi ath wÿ ere icke her hiemme wÿ sckulle icke her bliffue Som sancte Powel siger Hebreer xiij. Wÿ haffue icke her nogē waractig stad. men wÿ atspørie thē tilkomēdes stad 7c. Hebre. xiij. Himmellen er wort fæderne land thē ere wÿ hiemme ther sckulle wÿ euinnelige blÿffue ÿ thz euige lÿff. thz er ord oc ende paa all mennischens attraa oc begering. huilckē ingelunde kan bliffue mættid vden med then klare guds ansigtis sckuelse oc gud- Thet euige lÿff.

doms nerwerrelse som David siger
tha bliffuer ieg mæt naar thyn ære-
fulle Maiestat blyffuer obenbarit

Menniskkēs saligbed

¶ The Philosopher oc naturlighe
mestere ÿ thenne wedzens wÿssdom
haffue møgit bekømret them giortd
them stoor vmage at the wille ende-
lige wide huad tingest ther wore saa
fulkommeligt oc got ÿ huilcket men
nischens hierte kunde mettis och
haffue nock inthz andit begære vder
mere eller attraa .men haffue ÿ thet
samme tingest all sÿn salighed.thet
er allthet hwn wille begære . Men
lige som the kunde icke aff theris na
turlige krafft forstaa nogē ret dygd
Saa kunde the oc icke heller forstaa
eller begribe thet tingest ÿ hwilckit
mennischens salighed er. Then ene
meente at helbrede war thet ÿperste
gode Thē anden holt rÿgdom ther

fore Somme haffne kallit salighed. dygder ¶ Een part haffue satt sali-ghed ÿ trenne stycke. Som er ÿ god lycke til rÿgdom ære oc wold. J le-gemens prydelse at thet er helbrede deiligt oc stærckt. oc ÿ siælens krafft at hwn er konstig. subtilig oc dygde lig Mē thz blinde naturēs liuff wed platt inthet aff then rette salighed. eller aff thet rette euige lÿff. then hel liand wiser off thet ÿ gennō scrifften i. Joan. v. Christus er then sande gud. oc thet euige lÿff. Joan. xvii Thette er thet euige lÿff. at the ken-ne tÿg at thw alleneste er sand gud oc then tw vsend haffuer som er Je sus Christus thet er wort brød. her fly wÿ til oc sige. her er mÿn huile ij euighz Thz er wort rige ÿ hwilcket Christus haffuer bereet off mange bolig Joan. xiiii ÿ thette huff sckal hā wÿse the vdualde. Matthei xxv.

Naturlighe mesters ath sckillige mē-niger om mē niscкens sali-gheot

i Joan. v.

Joann. xvii

Joann. xiiii

Matth. xxv

Römer hÿd mÿn faders welsÿnede
børn. besidder thet rÿge. thẽ eder be
reed er aff werdzens begyndelse. thet
Matth. v. te er then rette salighed ther sanctus
Mattheus taler om v. cap. huilckẽ
rettelige begyndis schal effter thette
lÿff ÿ thennom som paa Christum
Joannis iij. tro Joannis iij. Gud haffde wer
den saa keer at han gaff sin egen søn
for henne paa thet at hwo som helst
ther troor paa hannõ. sckal icke bliff
ue fortabit. mẽ han sckal haffue thz
euige lÿff. then hellige schrifft taler
alle weÿgne om thet euige lÿff Jo-
Joã. iiii oc v. annis iiij. oc v. Sannelig sannelig
siger ieg eder. hwo ther hører mÿne
ord. oc tror hannõ thẽ vdsende mig.
hã haffuer thz euige lÿff hã skal icke
komme ÿ fordømmelsen. men sckal
gaa vdaff døden til liffuit Joan. vj
Joannis vi. och viij. viij. xj. Item Joannis xij Hwo
ther hader sith lÿff her paa iorden.

han sckal beuarit ÿ thet euige lÿff.
Joan.xv.xviij. Item ÿ apostler.
gerni.ij.iiij. xxviij.cap.Rome.vj
Døden er syndzens løn.men Guds Rome.vi.
gaffue er thet euige lÿff ÿ wor herre
Jesu Christo i.Corint.j.oc iij.Itē i.Corint.i.oc
j.Tessa.iiij.Wÿ schulle altÿd bliff-iij
ue hooss herren rc. Thet gørs icke
behoff at drage hÿd megen schrifft.
thi at schrifften er ful aff wÿdnesbyr
der om thet euige lÿff. hwn wduiser
huorledis.effter thenne timelige tÿd
Gudt schall giffue sÿne wdualde ith
nyt euigt lÿff oc the fordømde wan-
tro mēnischeñ thñ euige død. Huad Althz gamb
som thet gamble testemēte ietter mz le Testemen
figurer oc sckiylte ord. thet vduiser te ietter met
thet ny Testemente och ietter medt figurer thet
obenbare klare ord Aff thñ glæde oc fulkommer
fryid ther er ÿ thz hīmelsche oc euige thet ny
lÿff kan ingē sckriffue ellr̄ tale. hwn
gaar lāgt offū alles fornūst oc for-

Esaie v och lxiiij.
1 Corinth. ij

stād Sō Esaias siger v. oc lxiiij Oc sancte Powel omtaler i. Corinth. ij Inthet øue haffuer seet oc inthe øre haffuer hørt. oc icke heller mennis-chens hierte tenckt the tingest ther Gud haffuer bereed thm̄ som han-nom elscke.

Thesse xij article er kūd-giort huad man sckal holle aff Gud. huad rygdom. oc offuermadis maade han haffuer oss giffuit ÿ sÿn eneste søn Chrō. han er for wor sckyld fødder. døder. begraff uen. opstaen. for oss sidder wid sÿn faders høgre hand. er wor forebe-dere och meglere. oc alt sammē. han haffuer forhuerffuit oss afflad aff al le wore synder. legēmens och sieels opstādelse forklarelse oc salighed oc

euige lÿff. icke for wore gerningers
sckyld. men for hans gerninger. och
hans fortienste bliffue wÿ fromme
oc salige. Her paa steller al thē hel-
lige schrifft sig paa Christum alsom
eneste. oc wÿser off til hannom oc til
ingen anden. oc lærer off rett at ken
ne Christum Guds eneste søn .ath
han er all wor tilfluct oc salighed oc
ingen anden. ther fore sporde Chri-
stus sÿne disciple at. Matthei xvi.
Quem the hiolle hannō fore. Tha
suarede sancte Peder for sig. och for
the andre sigendis Thw est Messi-
as (ellē Chrūs) thē leffuēdis guds
søn. paa thēne bekēnelse (huilken off
allene behoff giørs) er thē christeli-
ge kirke bygd oc grūdit paa. Saa si-
ger sancte Powel. i. Corinth. i. Wÿ
predicke Christū sō er guds krafft.
oc wÿsdom. Sancte Powel wille ic-
ke liet at the sckulle legge nogen an-

Ald schrifftē er Christo anrørindis

Matth. xvi

i Corinth. i

den grūdool.en thn̄ han haffde lagt thz er Christ⁹ Jes⁹. som hā p̄dicket alle weÿgne huorledz Gud fader hā nom vdsent haffde annāmet mandō igēløst werdē død paa korsit for wor sckyld.opstandē for wor sckyld oc er wort howid oc herre.sidder wid gud faders høgre hand. til huilcken wÿ icke komme kunde med wore gernin ger.mē aff Guds naade formiddilst wor tro paa hannom bliffue wÿ sa lige giorde. Less Epheser ij. thē star at ingē bliffuer salig for sine gernin gers sckyld men aff Guds naade oc gaffue. paa thet wÿ sckulle icke rose affwith at wÿ haffue fortientit. men alleneste tacke Gud. at han haffuer aff sÿn store naade oc barmhertighz giffuit oss. for inthet. ÿ thet ganske sancte Hansis Euangelio beuiser Christus allewëÿgne at han er selff Guds søn .oc predicker alle weÿgne

i syn fader. hwilckit iøderne mot
icke lyde. och wille stene hannom
[illegible]er fore
Joannis x. ☞ Thi Christus er — Joannis x. Troen er lo-
kommen ath lære troen. med hwilc- — gens fuldkō
ken man sckal stadelige tro paa han — melse
nō at han er then rette Guds søn
Och thenne tro er budordens fulkō
melse och opfylningh. han er then
euige retferdighed. han er Guds
mectigheds gerning. han er legem
mens dødelse. och andens opuec-
kelse. werdzens offuerwindere
i. Joannis v. Legemens offuer- — i. Joan. v.
windere heluedis offuerwindere.
heluedis porte och mact kunde icke
offuerwinde hannom
Matthei xvi. Och med faa ord. han — Matth. xvi.
er alting ÿ alle
☞ Joannis viii. Tro ÿ icke — Joan. viii.
ath iegh er. tha sckulle ÿ dø ÿ eder
synd

Joannis vi Joãnis vj. Hwo thẽ tror paa n
han sckal icke dø ewinnelige Ap
lernis epistiler ere fulle aff lerdo m
om troen. thi thet staar alt paa hen-
ne. hwo ther icke tror han bliffuer
Joannis iij fortabit Joannis iij. Hwo thẽ tror
paa sønen. han haffuer thet euighe
lyff. thet euige lyff loffues tig in-
gensteds y schrifften for thyne ger-
ninger sckyld. mẽ allenestе for troen
paa Christum. oc før en tw faar hẽ
ne tha er thz ont oc synd althz tw gør
e huor helligt thet siwnes tig. Men
naar thw haffuer faait then rette tro
tha kan thw gøre alt got. oc inthet.
thet tw wist gud er imod hwn er een
Ther sckall altyd bedis for troen rood til alle gode gerninger. Ther
fore sckulle wy altyd dag och natt.
orle oc sylle bede gud innerlige med
wort hierte om een rett christelig tro
hwn fører med sig naar hwn kõmer
kerlighed. haab oc alt gott Een ret

tro, er icke nogen slet eller ringe ting Huad tro er
eller nogē tancke thī wor fornumst
oc wilie kan selff gøre sig Men thet
er een leffuēdis ting ÿ hiertit. huilkē
ther omwender ith menniscshe oc for
nyer henne oc renser hiertit. Actorū
xv. Thet er een sodan leffuendis
troo oc tillyd till Gud. at menniscshē
bliffuer saa wiss. ther paa. ath hwn
teckis gud. oc haffuer een mild fader
oc barmhertig Gud. huilcken thī for
lade wil alle brøde naar wÿ hannō
hiertelige bede. Thēne tro er thī yp
perste gernīg. ÿ mēischē oc ypperste
gudz tiēniste oc hū opfyller thz før
ste budord thet kā icke opfylles mz
nogē vduortelig tīg. vden alleneste
med then induortis hiertēs tro Och
lige som thz første budord er ith ho
wid oc grūdool oc krafft til alle the
andre bud saa at the andre bud haff
ue al terꝭ dygd oc lÿffactighz aff thz

første. lige som lemerne aff howedit
oc dwe inthet vden thet første Saa
er och troen ith howid. ith lyff och
krafft til alle gode gerninger. Saa
at ingen gerning er god for gud vdē
hwn sckeer aff troen. troen leerer tig
at kenne guds welgerninger. naar
tw kenner them saa faar tw kerlighz
til hannom. aff thēne kerlighed gør
tw gerne med een god wilie. hwad
han befalit haffuer. forthi ere alle
the gernīger synd som icke scker ÿ een
Roma. xiiij. rett tro. med kerlighed Roma xiiij.
Thenne samme tro er guds gernīg
Joannis vi Joannis vi. Gud han gør hēne ÿ
menniscchen. thz er guds gaffue Sa
Sapient. iij pientie iij. Schrifften vdkreffuer al
le veigne troen som thw less ÿ Euā
gelio Naar Christ9 sckulle gøre no-
git Jerteghen. sporde han først om
the trode hannom til. at han kunde
Marci. ix oc wille gørit. Marci. ix. Matthei

xiii. Siger schriffte at Christ⁹ gior
de icke mange iertegheñ ĩ sith hiem
for theris wātro sckyld. Matt. xvij. Matth xvij
kūde icke apostlene sundgøre ith mē
nische for theris wantro sckyld

¶ Huor een ret christelig tro er ther
sckabis ith nyt hierte oc nyt sind thz
gamble Adams hierte haffuer icke
thenne tro aff sig selff. Men hwn er
een gaffue vdaff gud Mange læsse
troen dagelige. oc holle them mecte
christne. men the wide inthet huad
tro er. O hun gør ith ydigt ith yd- Then rette troēs frucht
mygt. ith hørsomt oc gudeligt folck.
fult met gode gerninger. huilckit al
sỹn troo oc haab til gud setter. oc til
ingen creatur. elscker hānom offuer
alting. fróter hannō oc holler hās
bud. elscker sỹn ieffnchristen aff alt Gode gerninger
sith hierte. hielper hannō medt lỹff
oc gods effter Christi bud. gør ingē

mand sckade. lijer gerne sckade oc forføllelse. Skicker alle syne gerninger syn neste til tieneste oc nøttighz. gør wel mod alle. thet wære sig wen ellē wuen Som Christꝰ oc giorde mod oss then gang wÿ wore hans fiende Romere viij.

Roma. viij.

¶ Ther fore ere the icke christne mēnischer the ther kalle sig Euangeliske. oc icke hielpe theris fattige ieffn christen Men ere redebone ath gøre hannom sckade paa legeme. siæll eller godts the ere hedninghe vnder Christi naffn. therꝭ gerninger vduise well huad the ere for folck. Wore the rette christne oc Euāgelische sō the holle them fore. tha holle the christi budord. Saa wore the hørsome. oc weluillige ath gøre wel wid huer mād oc igē mād sckad. gøre Thi ith christeligt leffnit staar ÿ thesse tuēne stycke som ere ÿ een ret tro paa Gud

Thñ tro thē icke haffuer gode gerninger mz sig hū er eē døð tro sō sācte Ie p siger: hwn er icke then rette christelige oc leffnendis tro. hwn er falsck oc løgēactig Men lyge som ylð er icke ylð woden hand wermer Saa er icke tro ret tro vden hyn ber frucht sō eet gott træ

(hun gør oss salige) Oc ÿ kerlighed til wor iesſnchristē. han beuiser troen vduortis med gerningerne. som god fruct vduiser ith got træ. Thz er ith wist teghen at hwo ther hader och icke elsker alle mēnischer at han haff uer icke then rette tro Men Gud op liuse oss alle ÿ then sande tro. at wÿ kunde een gang bliffue. thet wÿ kal lis. A M E N

¶ Marci ix

O herre ieg troor. Hielp mÿn wātro

¶ Marci xvi.

Hwo ther icke troer hand bliffuer fordømdt

Wit haab er Christus

Et Register ӱ huilcket
the yperste stæder ӱ the-
ne bog findiss

K K

M M

N N

O O

P P

S S

T T

V V

..mod wi..
dighed. ..
¶ The..
Befaling. opweckilse. ..
..nad till synd. ther nest a..

loffue noghed. at synd ... ral gør
at besckerme syndere och
thẽnom deelactige

¶ Robende synder.

Mandrab. Synd ÿ modh naturen
fattige folckis trengsill oc offu...
Oc at icke betale hion och træ...
theris arbeyd...

¶ Synder ÿ mod then helliand

Fortredelige at staa ÿ mod thñ sand
hed. som wor til forne bekend. Ath
synde paa guds barmhiertighed. At
falde wdi mÿshaab' Ath forherdis
wdi synd oc ondsckab. At mÿswndhe
en andhñ sÿn dygd oc guds gaffuer
Och ath forsmaa penitentze pligt oc
bod for syndhen

¶ Siw ere then hellige
kirckis Sacrament.

Dob. plig oc penitenze. guds legõ-
me. wÿelse. fermilse. ægtesckaff och
then hellige Chrÿsme

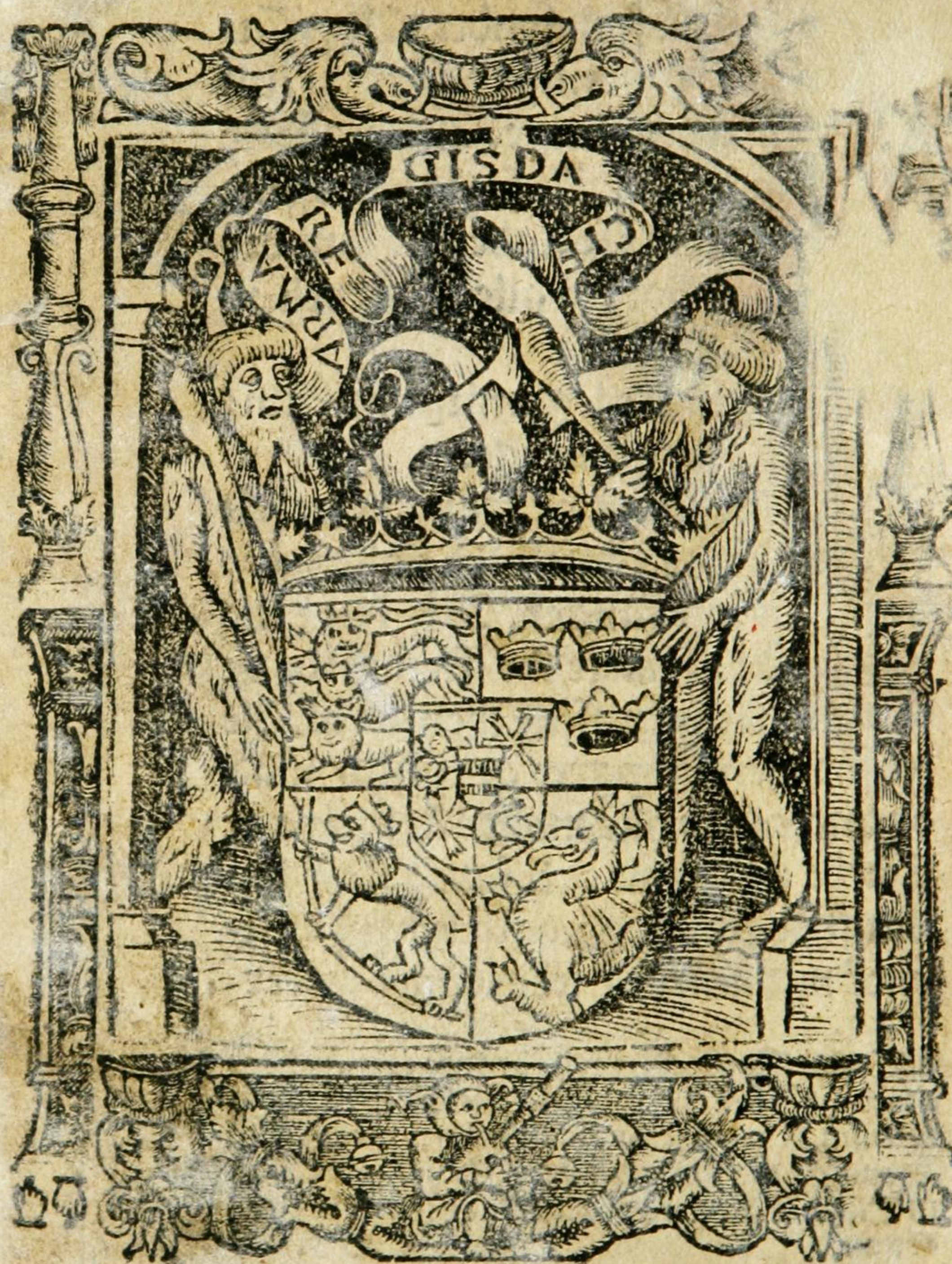
¶ Vij. ere aandelige mis-
kwnde gerninger

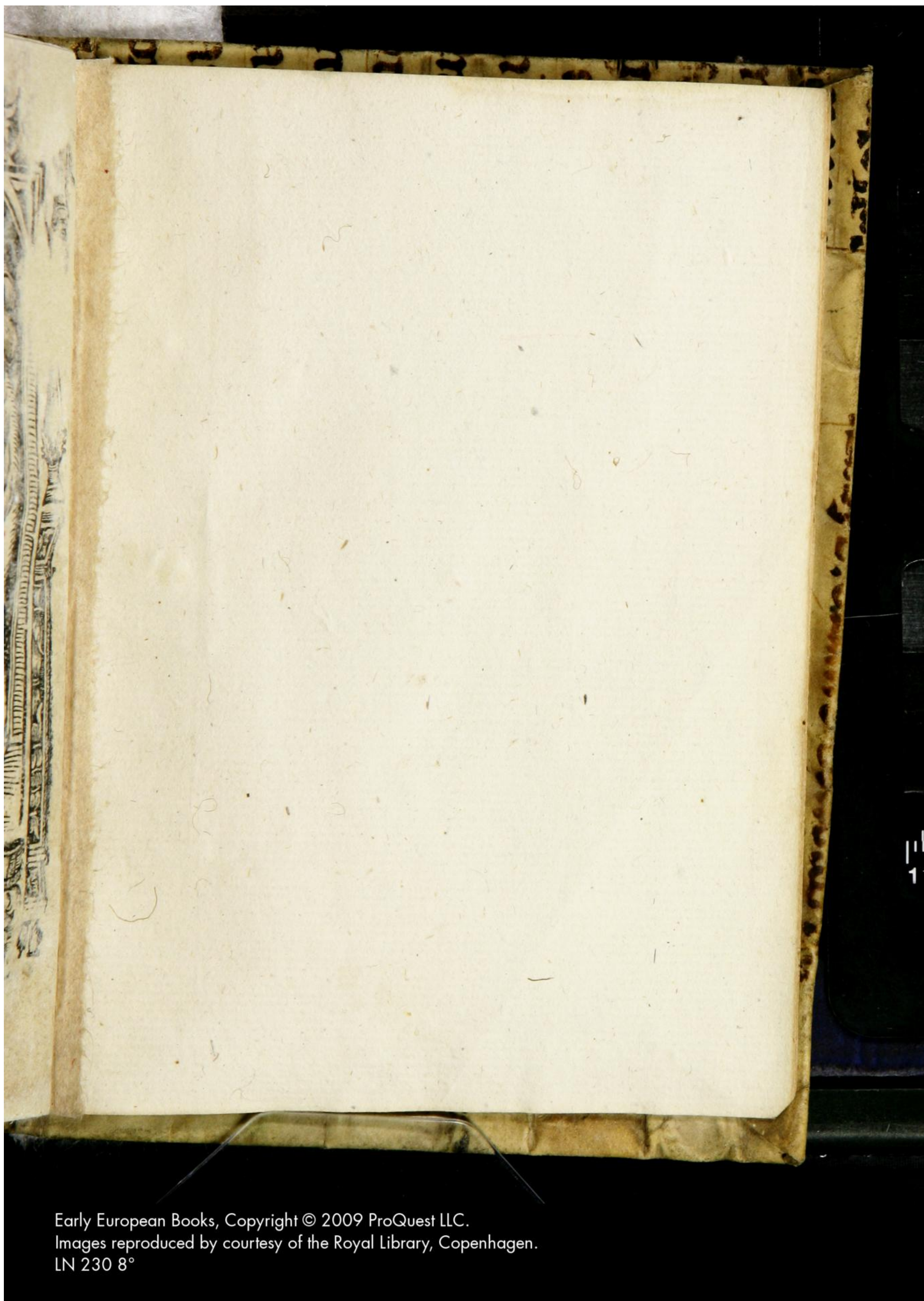
a ſte then ſom ſynder. At giffue
ꝫ raad ſom miſtrøſtig er. Ath
hen wanwittige. At hugſuale
bedrøffuede. At fordrage offuer
c wret. At forlade thn̄ ſom bry
. c bede got for alle wenn och w
n ond oc god

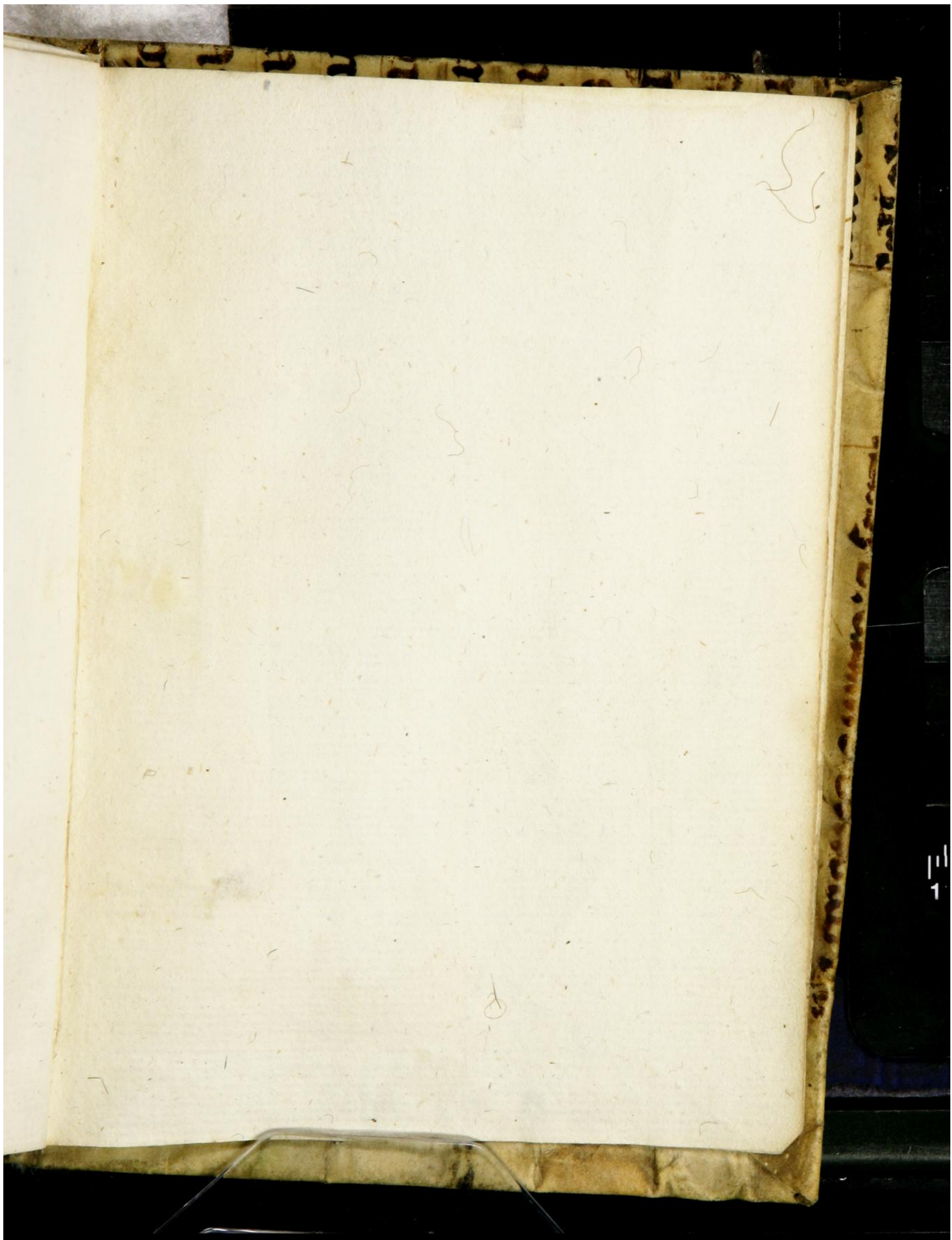
¶ Vij. ere legomlige miſkun-
de gerninger

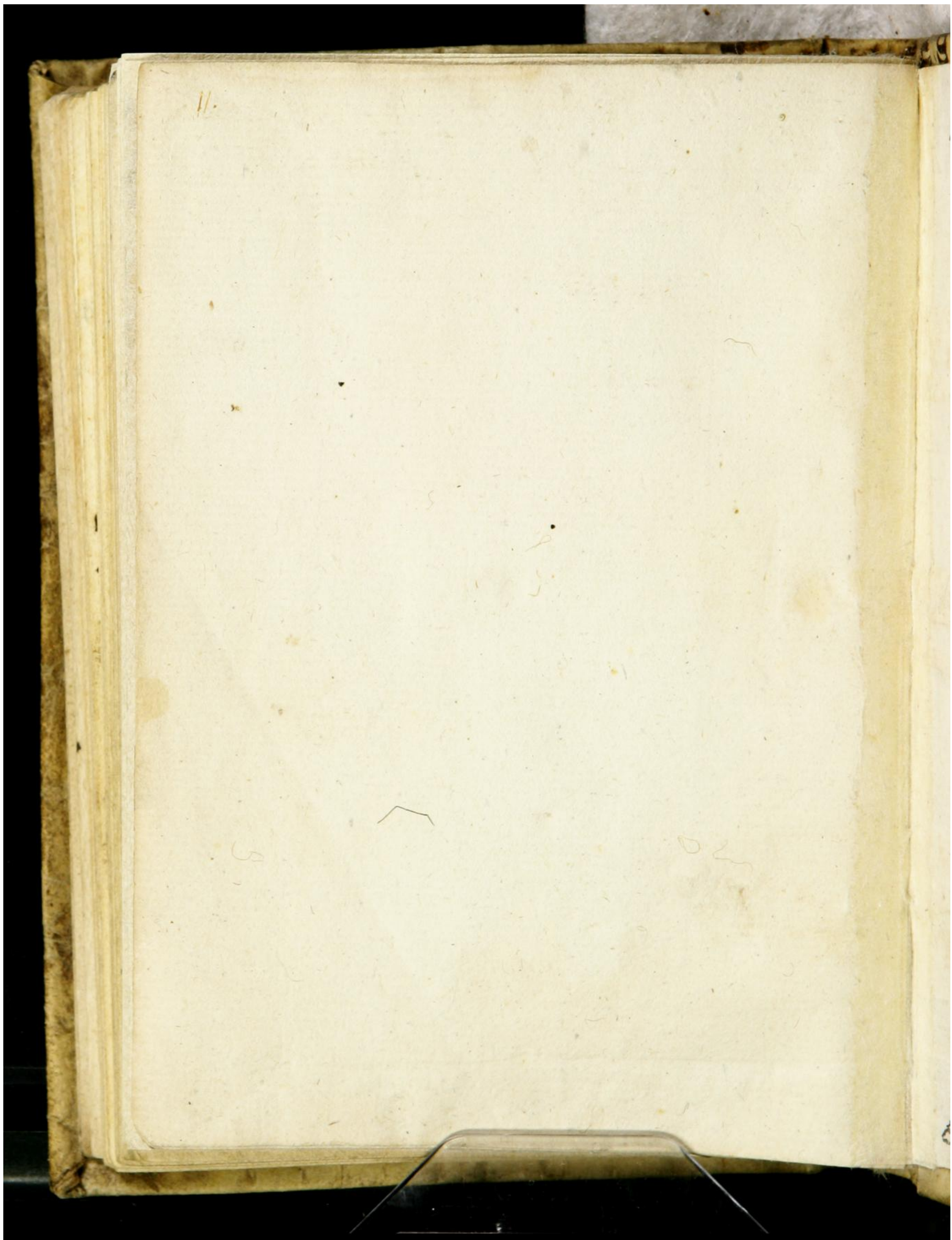
At ſøge the ſiwge oc krancke. oc At beſørie thēnom hueſſ the haffue be-hoff. At løſe fanger. Ath klede the nagne. At herbære the fremmede oc fattige. At begraffue then døde. At giffue then hwngrw oc tørſtw mad oc dricke Oc ij alle maade at hielpe oc ſtyrcke thn̄ arme och fattige. aff ſyn magt oc formwge. oc at haffue met-ynck nar macthn̄ icke lenger recker

¶ Tryct i Roſtock hoſſ the brødre i sancti Mi-chaelis Cloſter Anno dñi 1528 Then 14 dagh Menſis May. Oc findis til købs i Roſtock til Hans Meyers bogebinders. Oc ij Kiøbnehaffn̄ til Hermen Kølſters i klæboerne ij then hwide Swan

ARMA RE
GIS DA
CIE

13 Adr. fra H. Bisp Kierups Auction d. 22 Januar 1753 —

p. Decemb. N. 853
Catalogus Libr. Mag. Jan [illegible]
[illegible] 1718.

Bl. N. 2. v[illegible]

Eget BB 1988 + Warmod.